Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувла 1923 шера дениз ● ШОАТТА, 12 ЯНВАРЬ, 1980 ШУ. ● № 6 (6137). ● Мах 2 капик.

Союзни автономни республикай Лаккхехьарча Советашка, халкъа депутатий моттигерча Советашка хоржамаш дара кийчо яро республика къахьегамхой политически а къахьегама а хьинар кхы тlа я айдьд, керда йиз юкъебихьаб парте XXV съезда, КПСС ЦК ноябрьски (1979 ш.) Пленума решенеш вахаре чакхъяхара, иттлагlча пятилетка тlеххьарча шера планаш толаме кхоачашъяра тlехьа лоаттабеча къовсама. Республике шерагlа баркхаш латт Москвай Ленинградея производстве хьалхалаттараша дlабелабь В. И. Ленин ваь 110 шу дузаш шоай пятилеткаш кхоачашъяра тlехьара болаш.

Шоай мехка бlаза дай болча советски наха пачхахьалкхен лакхерча а моттигерча а органашка харжа уттабу шоай дикагlбола вихалаш. Хоржамашта хьалхарча собранешка къахьегамхоша шоай хьал-

ХАЛКЪА КАНДИДАТАШ

хара кандидаташ беш берригаш раьза болаши деташ айденнеи цlераш йоах КПСС ЦК Политбюро член, Коммунистически партен Советски пачхахьалкхеи кхыча кулгалхой. Город Москвай, дукхача республикай, крайй, областий къахьегамхоша хоржамашта хьалхарча шоай совещанешка КПСС ЦК Генеральни секретарага, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председателага новкъост Л. И. Брежневга, партен правительстваи кхыча кулгалхошта дехар даьд шоай хоржамий округашка гlолла харжа оттабе раьза хила лаьнна. Цу дерригие а тешал ду советски наха вай парте чурен арахьарен политика йиза хьаллоацаш хилара, тохаьнах чакхъльнача цун ленински штабах чlоагlа тешаш хилара.

Депутаталла кандидаташ баь цlераш яьхай белха-дикача болхлой, колхозхой, гlулакхерча наьха, шоай балхе тlа халкъа никала цlи лакха лоаттаергйолга, общественно - политически деятела сийлени бахктойхаргш дехараш тоаме кхоачашдергдолга хьегойтачар. Царна юкъе ба патриотически гlулакхаш дlадоладаьраш, социалистически яхье хьалхалаттараш, районе, республике цlи хеза машинистераш, мехкдьттахой, гlишлонхой, ялаташ лелацераш, механизатораш, хьейбаш леладераш. РСФСР Лаккхехьарча Совете депутаталла харжа оттабаьраш юкъе ба «Горскнефть» НГДУ оператор Александр Иванович Щербинин, «Путь к коммунизму» яхача Сунженски районерча колхоза доярка Раиса Магомедовна Амриева, «Урожайный» яхача Ачхой-Мартановски районерча совхоза бригадира гlоача Мария Ахмедовна Эуталова, Нохч - Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета депутаталла харжа оттабаьб Грозненски района опытно - производственни боахаша доярка Албика Несиновна Хашиева, «Союзавтоматстром» Грозненски опытно - экспериментальни завода радиомонтажница Анастасия Васильевна Левина, Нохч - Гlалгlай пачхахьалкхен университета студентка Ганга Бекхановна Сайдаева, Социалистически Къахьегама Турпал гlишлонхой бригадир Шамсудин Магомедович Хаджиев, «Электроинструмент» завода слесарь - лекальщик Котиев Махьмада Ахьмад, кхыбараш.

Къахьегамхой тешам беннаб предприятей, боахамий кулгалхоех, специалистех, партийни, советски болхлоех, Iилми, культура деятелех. Вокххагlча ноахалий никалашца цхьана хоржамашта хьалхарча собранешка цlераш йовх дукха ха йоацаш къахьегамен общественни наькъа тlа баьннача къонача наьха.

Баха нах дукхагlа хиларца хьалха хоржамаш долаш хержачул дукхагlа депутаташ харжи безаргба хlанз. Цудухьа пачхахьалкхен доал дара гlулакхаш чакхдоахараш цхы а дукхагlа хургба.

Коммунистически парти, массаза а санна, хоржамашка йода парте боадерашца йохаргйоацца цхьоагlо йолаш. Нахадара ший буязамаш ма могга чlоагlдеш парте чlоагlа теркалду цар хьашташ, хаддаза йоахко ю цар бахаре хьал тоадара. Вайна дика бlаргагу СССР, РСФСР, Нохч-Гlалгlай АССР Конституцей положенеш вахаре кхоачаш мишта ю. Хlанз наха дукхагlа дlабоваийт Iаьдала органаша, Советий комиссеша беш бола болх. Пачхахьалкхен Iаьдала доал деча керттера моттиг дlалоац Советаша. Пачхахьалкхен политически лард йолча цар шоаш а шоай органашка гlолла а доал ду боахам, культура дегlайоалаеча, нахара дерригача кхыча доакъошта. Депутаташ дукхагlа отчеташ теладаьнаб харжархошта хьалхашка.

Дукха хе яланехьа дlадолалургда харжархой шоай кандидаташца вlашагlбеттадулга. Цига накъаашца цхьана кlезига тергаьц Iаьдала органий балхах йола предложенеши критически замечанеши. Партийни органашца, Советаша Iалаьнате чlоагlа уйла тlаяхийта еза харжархоша яхачоа, тlехьа а ца доахаш цар дехараш кхоачаде хьажа еза, къаьстта терках тlабахийта беза кхоачамбоацараш дlадахара.

Хlанз вай республике дlахьош я хоржамашта хьалхара окружной совещанеш. Цига Iаьдала лакхехьарча органий депутаталла кандидаташ чlоагlа хьаллоац, царгара дех шоаш харжийта раьза хулта.

Хоржамашта кийчо еш, массаза а санна, харжархошта юкъе шерагlа боаржабе беза агитационно-пропагандистски, политически болх. Партийни, профсоюзни, комсомольски организацей дехар да цу балхо наьха къахьегама хьинар айделга Iалашдар.

Советски наьха традици а хинна дlаэттад хlара хоржамаш къахьегама керда толамаш доахаш белгаделга. Цхьаккха а шеко яц Нохч - Гlалгlайчен къахьегамхоша, хоржамашта накъаболхаш иттлагlча пятилетка тlеххьарча шера даха лерхlа мулаш дахара шоай дерригa низаш тlадохийтаргхидарах, хьамсарча Коммунистически партена гонахьа шоаш айкха кхетабенна болга цар хьакъоахаргхилга.

ДУКХАГІА, ДИКАГІА, ДАРЕГІА!

АХРИЕВ ГІАПУРА ЦІЕРАГІЧА НАЗРАНОВСКИ «ЭЛЕКТРОИНСТРУМЕНТ» ЯХАЧА ЗАВОДА КОЛЛЕКТИВА 1980 ШЕРА ДОЛА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕХКАРАШ

Пятилетка чакхйоале шу керда производственни толамаш доахаш белгаде, В. И. Ленин ваь 110 шу дизара бахе ма боаттlара нецъабаза гlертеш завода болхлой, инженерно-технически балхахой, гlулакхерча наьха коллективо лаьрхlад производства эффективность дlахо айяра тlехьаре социалистически ягь кхы а шерагlа йоаржае а 1980 шере укх лохехьара социалистически дехкараш гlазце а:

Иттлагlча пятилетка заданеш 6 ноябре кхоачашъе, планал совгlа 2050 эзар сома продукци маьхала яккха.

Чурча торонех шерагlа лайда эцара, къахьегама овсарле лакхъяра, оборудованега дикагlа болх бейтара чотах продукци маьхале яккхара 1980 шера план (нарядех постевкаш эр юкъе а доагlаш) 26 декабре кхоачашъе.

Оттаьчул 0,5 процент дукхагlа къахьегама овсарле айе.

Культурно - бытовой хьашташа эше товараш 1979 шераца нийсдича розничи маьхаце дилаяча 1500 эзар сома дукхагlа арахеца; шера задани совгlа 30 эзар сома маьха уж товараш хьаде.

В. И. Ленин ваь 110 шу дизар белгалдоаккхаш продукци хьаьрач маьхала яккхараш 1980 шера 4 бетте план 20 апреле кхоачашъе.

Арахецача продукце дикал, из тешам болаш хилар, дукхагlа ахкага Iалашде, товарни Iодаза цхьаддаш айе. ИЭ-1034 яха электросверлильни мацийн дикала пачхахьалкхен Знак зеккхара кийчъе. Дlадатачl шераца нийсдича 1980 шера дикала лаккхагlча категорех йола продукци 4-зза дукхагlа арахеца.

Матерьяльни къахьегамен ресурсех дикагlа пайда эцара чотах 1 сома товарни продукцега дlадодар 1,3 процент эсайде. Рационализаторски предложенеш юкъейоалаяра, цьайола организационно-технически мероприятеш чакхъяара чотах 146 эзар сом экономически пайда бе.

Технологически процесса дерригача доакъошка хlама эшьа доврца къовсам лоаттабе, бийдалахи материалски пайда эцара дикагlйола нормаш юкъейоалае. В тонн lаьржача металлий прокет, 20 эзар киловатт - сахьат электроэнергии, 100 гигакалори йовхала энерги кхое.

Технологически оборудоване балла сменноста коэффициент 1,6 процент айе, фондаша хьалур — 1,7 процент.

Экономически дешара 1066 саг юкъеоза, профессеш lомаелга дегlадоаладе, 100 болхлочун квалификаци лакхъе, 20 болхлочоа шоллагlа професси караерзаяра гlо де.

Болхлой къахьегамен бытен хьалеш дlахо тоаде. Цу гlулакхе 37 эзар сом а хьожадеш комплексно - профилактически могашал тоаяреи мероприятеш чакхъяха.

Городий Орджоникидзерча, Грозниерча, Сухумерча тха эр санна йолча заводашцара социалистически яхь дlахо яхьа.

Доттаргаш дийр а дийца тlаийцад завода болхлой, инженерно - технически балхахой, гlулакхерча наьха наькъарча собране.

Хьалаш во дале а балхах дика ка йоал

Во да Сунженски района Орджоникидзе цlерагlча колхоза механизаторий юртбоахlма техника тоаяра хьалаш. Колхоз вlашагlйоллача хана механически мастерскена лаьрхlа яь хинна помещени я колхоза контора юкъе латташ. Геттара тишьеннай ия хlанз. Из йlоахьеш гийшк яц. Дlайха баракъаш а тlадиниха болх беш ба цу чу тракторах товеш боахка нах. Яц укхаза е слесарни а, е, токарни а станокаш. Из бахьан долаш дукха тайьенна йоаца сатхьа меттаоттае а кердаяр хьаьа а яиш йолаш бац механизатораш.

Иштта мара торонаш йоацаше а хьалхашка латтача дехкарех дика эоархlабеш хьабоагlа колхоза юртбоахама техника товеш боахкараш. Масала, соахка йиьлагlча квартале планагlа лхиь тоае езаш хиначa бархl тракторе, 60 процент тlехьаьоаза инвентаре, ялат чуэцача вохкlнех цхи комбайни тоайир цар.

Техника тоеш геттара дика хьокхамаш гойташ къахьег электросварщика Мейриев Хьадиса Яхьяс.

— Къона, хьинар долаш саг ва Яхья. Балха задани хlара дийнахьа юкъера лаьрхlача 150—160 процент кхоачашъю цо. Iуйрийна дева боад къоелабалпалца нъахьеташ хул из. Хlаьта хьадер геттарь тешаме а ший хаина хьа а ду. Цудухьа сий ду цун колхоза кулгалхоша а из говзаш болча наха а, — яхаш дувц цулах колхоза керттерча инженера Аушев Iалаудина.

Колхозе массарел а хьалха шоай трактораш тоайир механизатораша: Къахьегама Шеча Байракхи орден лелаеча Оадоев Хьамида, Дзейтов Османа, Гапархоев Миналвьяв, Хашиев Абукара. Из толам баккха царна эггара доккхагlа новкъостал даьр юха а Мейриев Яхья ва. Трактор тоаеча Мейриев Хьусена гlо деш ва из хlанз.

М. ХАМАТХАНОВ.

СУРТА ТlА: электросварщик Мейриев Яхья (аттехьа латтар) трактор тоаеча механизатора Мейриев Хьусена новкъостал деш ва.

И. ПЛИЕВА сурт

Хургболча хьувкъама уйла еш

Пятилетка дихьагlча шера хьинаре къахьийтад Шалински района Куйбышева цlерагlча совхоза болхлоша. Укх шери хаоттам мел аьттув боацаш хиннабале а, совхозо пачхахьалкхенга ялат, генараш, шекара свеклаш йохкара лаьш тlехдоачайтьаь.

Шекара свеклаш лелаеча хьалха латташ хьайоагlа М. Тайсумовас кулгалду звено. Цар 25 гектар долча кхай хlара гектара тlара 325 центнер шекара свеклаш чуийцай. Иштта дика къахьегаш хьайоагlа М. Дугаевас, Б. Элимовас, М. Мусаниповас, Х. Таналиевас, М. Тайсумовас кулгалду звенош а.

Совхоза механизатораш дlахо йодача хана кхы а лаккхагlа хьокхамаш лаха дага ба. Шоай торонашка а хьежа, докхагlдола социалистически декхараш тlаийцад цар пятилетка тlеххьарча шера. Лаха хьаькъам хьалхехьара хlаизлехьа кlоаргга лара еллай. Агротехнически дикагlа йолча хана гурахьа дlаюв культураш дlайийнай 930 гектара тlа. Ялат дlадуача хана минеральни удобренеш тийсай цар, хlара гектара тlа 30 килограмм а тоссаш.

Лоаццача хана куйбышевцаша 140 гектара тlа дlайийра комсаш. Уж дlаювча дика къахьегаш хилар механизатораш Х. Исраилов, Ш. Хадуев, С. Эсуев, С. Азиев, болхлой П. Якубова, Х. Магомадова, С. Сандова, З. Якубова, М. Матаева, дукха кхыбараш.

Укх деношка совхозера кхыш леладераш гурахьа дlадийнача хлатаишта подкормка еш ба. Хlара гектара тlа 1,5 центнер аммиачни селитра тосс цар.

Совхоза механизатораша дика кхетаду болх лерттlа чакхбаккхара машинно - тракторни парк мел эшаш я.

А. БАРЗАНУКАЕВ.

БОККХА ТЕШАМ

Советски наьха барт-цхьоагlо йолаш, Ленински партена гонахьа кхотабенна кийчлу республике хоржамашка.

Безаме чакхъьлар «Промавтоматика» НПО опытни завода коллектива хоржамашта хьалхара собрани. Цига къамаьл даьча завода болхлоша предложени елар РСФСР Лаккхехьарча Совета депутаталла харжа бригадир-радиомонтажник Л. И. Чакина кандидаталла оттае. Укхаза йийцар цун биографе, хьалхе лелаеча болхлочун къахьегама толамаш. Собране даькъа лоацаш хиннараша массане хьаллаьцар из кандидатура.

Гулбеннараша тlаийпар № 954 йолча Заводской хоржамий округе гlолла РСФСР Лаккхехьарча Совета депутаталла харжа **Чакина Лариса Ивановна** кандидаталла оттаярах бола соцам.

Химический культура Цlагlа вlашагlкхийтар СССР 50 шу дизара цlерагlча Грозненски химически завода болхлой, инженерно-технически балхахой, гlулакхера нах. Завода парткома секретара В. И. Савина предложенех массава раьза а волаш «Промавтоматика» НПО опытни завода бригадир - радиомонтажница **Чакина Лариса Ивановна** № 954 йолча Заводской хоржамий округе гlолла РСФСР Лаккхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттае соцам тlаийцар укхаза.

Дукха нах вlашагlкхийтабир Грозненски района «Советская Россия» колхозе. НГlАССР Лаккхехьарча Совета депутаталла харжа шоай кандидаталла оттаве республика жилищно - коммунальни боахама министра А. К. Зязина цlи яьккхар боахама къахьегамхоша.

Собране даькъа лоацаш хиннараша соцам тlаийцар: № 72 йолча Комсомольски хоржамий округе гlолла Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета депутаталла харжа республика жилищно коммунальни боахама министр **Зязин Александр Кириллович** кандидаталла оттаве.

Хоржамашта хьалхара собрани хилар Сунженски районерча В. И. Ленина цlерагlча колхоза центральни усадьбе. Автономни республика Лаккхехьарча Iаьдала органе депутаталла харжа иттлагlча пятилетка ударница М. М. Гелагаева кандидаталла оттае соцам тlаийцар колхойхоша. Собране къамаьлаш даьраша дег тlера могаш хьаллаьцар из кандидатура.

Массава раьза а волаш соцам тlааш: № 140 йолча Серноводски хоржамий округе гlолла НГlАССР Лаккхехьарча Совета депутаталла харжа **Гелагаева Малкан Муслимовна** кандидаталла оттае.

Шоай хоржамашта хьалхарча собране Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета депутаталла харжа керттера лор Н. Б. Миронова кандидаталла оттае предложени елар республикански больница коллективо. Из хьалха а хержа хиний депутаталла, хlаьта сийленца кхоачаш а даьд цо халкъо тlадилла из декхар.

Собране даькъа лоацаш хиннараша массава раьза а волаш № 10 йолча Лермонтовски хоржамий округе гlолла Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета депутаталла харжа республикански больница керттера лор **Миронова Нина Борисовна** кандидаталла оттае соцам тlаийцар собране даькъа лоацаш хиннараша.

Цхьа барт болаш чакхъьлар «Октябрьнефть» НГДУ коллектива хоржамашта хьалхара собрани. Республика пачхахьалкхен лаккхехьарча органа депутаталла харжа оператор Е. И. Гапончик кандидаталла оттае предложени елар укхаза. Хьинаре къахьегарах, шийна тlадилла гlулакх беххтоенаме хетаи кхоачашдеш хиларах повъьостий из тешам беннаб цунах.

Собране даькъа лаьцараша соцам бир: № 33 йолча Витебски хоржамий округе гlолла НГlАССР Лаккхехьарча Совета депутаталла харжа НГДУ оператор **Гапончик Елена Ильинична** кандидаталла оттае.

НГlАССР Пачхахьалкхен планови комитета председатель Е. Н. Брыксин республика Лаккхехьарча Совета депутаталла харжа шоай кандидаталла оттае хоржамашта хьалхарча собране предложени елар Грозненски объединении ТЭЦ-а коллективо. Собране мел хиначар хьаллаьцар из предложени.

Массане цхьа барт болаш соцам тlааш: № 30 йолча Центральни хоржамий округе гlолла НГlАССР Лаккхехьарча Совета депутаталла харжа республика Госплана председатель **Брыксин Евгений Васильевич** кандидаталла оттае.

Iурра Грозненски района «Пригородный» совхоза центральни усадьбе гулбеннабар боахама болхлой, гlулакхера нах, специалисташ. Хоржамашта хьалхарча собране дувца оттадаьд совхоза баьцадаараш-сомаш лелабер З. Х. Башаева Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаяра дош. Чlоагlа раьза болаш тlаийцар из предложени юрта къахьегамхоша.

Массава раьза а волаш № 75 йолча Петропавловски хоржамий округе гlолла НГlАССР Лаккхехьарча Совета депутаталла харжа баьцадаараш-сомаш лелабер **Башаева Зулай Халиловна** кандидаталла оттае соцам тlаийцар гулбеннараша.

Хоржамашта хьалхара собрани хилар Сунженски района XIX партсъезда цlерагlча колхозе. Социалистически яхье котъяьннар колхоза Iаьсий леладер Н. М. Чеботаева республика Лаккхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттае предложени лу гулбеннараша. Массава раьза хинна хьаллаьцар из предложени.

Шоай соцам тlа собране даькъа лоацаш хиннараша дlаяздаьд: № 141 йолча Троицки хоржамий округе гlолла НГlАССР Лаккхехьарча Совета депутаталла харжа колхоза Iаьсий леладер **Чеботаева Нина Михайловна** кандидаталла оттае.

* * *

Хоржамашта хьалхара собранеш хилар Октябрьски УВР, Грозненски локомотивни депо, «Чечингражданпроект» институте, «Грознефтехимремстрой» тресте. № 954 йолча Заводской хоржамий округе гlолла «Промавтоматика» НПО опытни завода, СССР 50 шу дизара цlерагlча Грозненски химически завода коллективаша РСФСР Лаккхехьарча Совета депутаталла харжа **Чакина Лариса Ивановна** кандидаталла оттаяра оина хинна предложени массава раьза волаш хьаллаьцар собране даькъа лоацаш хиннараша.

Хоржамашта хьалхара окружной совещанеш хилар «Красный молот» заводе, кооперативни техникуме, вагонни депо. № 8 йолча Красномолотовски хоржамий округе гlолла республика Лаккхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаяь «Красный молот» завода нефтеаппаратурни цеха электросварщицай **Умалатова Сажа Зайндиновна**, № 16 йолча Студенчески хоржамий округе гlолла НГlАССР Лаккхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаваь Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатела **Боков Хьаlаьшa Хьамбикара**, № 1 йолча Ленински хоржамий округе гlолла НГlАССР Лаккхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталле оттаваь академика М. Д. Миллионщикова цlерагlча Грозненски мехкдьатта института ректора **Расторгуев Юрий Леонидовича**, № 34 йолча Войковски хоржамий округе гlолла НГlАССР Лаккхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаваь локомотивни депо машиниста **Чернобаев Константин Павловича** кандидатураш хьаллаьцар, царга цу округашка гlолла шоаш харжийта дехар дир совещане хиннараша.

Толамга бода никъ

Чlоагlа дог айденна тlаийцар тха фабрика коллективо КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленума соцам а цига Л. И. Брежнева яь доклад а. Пятилетка дихьагlча шера тха фабрика коллективо шийна хьалхашка оттадаьраш доккхий социалистически декхараш дар. Хlаьта укх оаха дийза кхоачаш а дир. Ханал хьалха, Сийлахь - йоккхача Октябрьски революце 62 шу дузаш, кхоачашйир оаха пятилетка дихьагlча шера пачхахьалкхенга дистически оалхазарий дулх доххаре план. 1979 шера планагlа тхо 265 тонн дулх дохка дезаш дар, хlаьта оаха 342 тонн дехкар. Хьалхарча шерашка, юкъера лаьрхlача фабрико дохкар 180 тонн гаргга дулх.

Иштта, планагlа 12800 эзар фуъ дохка дезаш хиннача 13604 эзар дехкар. Дикагlа доала фу доладе кийчдаь хиннача фуэх 900 эзар гаргга унахцlена кlоригаш яьхар. Царех 220 эзар бахача нахага, колхозашка, совхозашка ехкар.

Къаьстта дика къахьегаш, лаха хьокхамаш доахаш хьайбагlа Дербиков Ума кулгалду бригада. Дукхьал цул бригадо дехкад пачхахьалкхенга 7850 эзар фуъ. Цу бригаде котамаш лелаеча Из бахиева Захас, Талатова Пантас оператора Алдамов Хьамида соахка 3 миллион гаргга фуъ гулдир.

Лаккха хьокхамаш даьхад котамаш лелаеш йолча Остроушенко Валентинас. Хамзатова Зайнапа. Цар хlара котама тlеххьара 187 фуъ гулдаьд. Иштта дика болх беш ба боабашкаш лелаю Манаева Зулай, Индербиева, кlоригаш лелаеш йола Боярына Настя, Ахмадова Халипат, Лурахмаева Тамара, дукха кхыбараш.

Фабрика администраце, партийни бюрос, профсоюзни а комсомольски а организацеша белгталара болх баьб коллективе къахьегама дикадолчуа чlоагlъяра, социалистически яхь шерагlа йоаржаяра, къахьегама дикагlа йола методаш балха юкъе кхуваларa.

Берригача болхлошта юкъе социалистически яхь йоаржайра хьалаш отта а дийя. чlоагlду дирекцеи фабричии комитетои. Хlара бетта социалистически яхьа итогаш а йийя, хьалха латтачарна совгlаташ тел. Хlаране хьадаьр массанена а дlадовзийтаре йоакхо ю. Цу гlулакха арахец пенгазеташ, листокаш, «молнеш». Хьалхалаттачар сийна байрах айю, хьалхара моттиг яьккхачарна карара кара тела цlе вымпел лу.

Цу дерригие а торо елар 1979 шера оалхазарий дулх 50 процент дукхагlа даккха а пачхахьалкхента дохка а. Иштта фуаш а 20 процент дукхагlа гулдаьд соахка.

Къахьегама овсарле лакхъяра а продукци дукхагlа арахецара а фабрикана шорта доакъар хила деза. Из дош вай республике хlанз а къоастаданза да. Каст-каста фабрике кlоригаш юс дlатасса хlама а доацаш. Хlаьта, хоаш ма хилара, кlоригашта хьалхарча деношка эшаш дола доакъар шортта да хилча, цар дегl во а кхуъ, уж дукха йо а йов. Дукхьал 1979 шера тха фабрико эшачул 60 тонн кlезигагlа ийцар комбикорм. Из эlамигачеи оадаила енначен кlоригашта шера эшачех 12 процент я.

Оалхазараш дорстадара чlоагlа эш технически хьоанал. Из доакъарех 2—3 процентага кхаччалца тоха йиш я. Шера тха фабрикана эш 20—30 тонн технически хьоанал. Хlаьта тхона 1979 шера цхьа килограмм яланзар из. Доакъарах хьоанал тохача деннех бийсаннеи оалхазара 3 грамм дозал lотlаккхет. Хlаьта фабрикера дерриг оалхазараш хьайцача шера мел дулх тlаккхетаргдар?

Оаха лаьрхlача гучадова, хила дезача тайпара доакъар хилча оалхазарашта деннех бийсаннеи 9—10 грамм дозал тlаккхетилга, хlаьта боабашкашта — 25—30 грамм. Иштта гlулакх хилча тха вlаштlехьлаьргдар пачхахьалкхенга кхы тlа а 150—200 тонн дохка.

Геттара во латт боабашкашта доакъар лоаттадара гlулакх а. Соахка тха фабрико 4000 тонн кlезигагlа ийцар царна доакъар. Хlаьта котамаштеи кlоригаштеи дуадир. Укхаза ала деза, боабашкашта лаьрхlа доакъар хьаьнагlа а мах дукхагlа болаш а хилар. Иштта, боабашкашта лаьрхlа доакъар котамашта дуадеш хилча 40—50 сом дукхагlа дола. Цудухьа, соахка тха боахама 250 эзар сом зе а хилар. 100—150 тонн боабашкий дулх кlезигагlа а даьккхар оаха. 215 тонн боабашкий доакъар хьаьндара (чкъаьрий фарш, кхыйола хlамаш тохаш) 120 эзар сом ахча дlадахийта дийзар тха. Цу гlулакхо, хоаш ма дарра, арахецача продукце мах а айбу.

Чlоагlа лоархlаме да фабрикана эша материально-технически Iалашо елга. Тайп-тайпара низаш долаш бlаь совгlа электромотор латт тха фабрике. Хlаьта царна эша ремонт яра республикански «Сельхозтехника» объединене цхьа предприяти мара яц. Хоаш ма хилара, из кхоаяц республикерча дерригача боахамий хьашташ кхоачашде. Фабрикана аьшн, электродаш, турбаш, кабельни продукци лоаттаелга тоаде деза.

Фабрика къахьегамхоша пятилетка тlеххьарча шера, В. И. Ленин ваь 110 шу дизара накъадолхаш, доккхий социалистически декхараш тlаийцад. Оаха лерхl 1980 шера пачхахьалкхенга 450 тонн дистически оалхазарий дулх дохка, из планагlа доагlачул 80 тонн дукхагlа да. Иштта, планал тlех 500 эзар фуъ а дохаргда оаха.

Уж декхараш кхоачашдара тlабийрзза тахан хьинаре къахьегаш ба тха фабрика болхлой.

М. КОРИГОВ,
«Ермоловская» яхача юа тlара оалхазараш лелаеча фабрика директор.

В. И. Ленин вань 110 шу дизарга

БАЬЧЧАНА ХЕТАДАЬ КЪАМАЬЛ

(БЕСЕДА ЕР ПОЛИТИНФОРМАТОР ИШХОЕВ САIИД ВА)

Цу дийнахьа хацал хьалха «Грознефть» объединене автомобильни накъций управлене цIеча уголоке вIашагIкхийтар автомашиний водителаш, механизатораш, ремонтникаш, накъпашка болх бу боллой. Хьалхе а хоьш бар уж шоашца аргIанара беседа е политинформатор Ишхоев СаIид воагIаргволга. ХIаьта цо ец йола беседаш даим безам тIаозаргболча тайпара вIашгIехьъяьхе хулга дайза бар уж. Из вIашгIехьдоал цун цу гIулакха эшаш дола литература, газеташ дийше, къамаьл вахарца, декхарашца дувзар дукха управлене отделашка гIолла чакхваьле, болхлой мишта бах хьаже кийчлуш воландаь.

Партийни бюро идеологически дешашта волча заместителя Сергеев Василий Михайловича дош декначул тIехьагIа трибунана хьалхашка дIаотт юкъерча дегIара, хоза товш бола гIирс бийха, цIена мокк-мекх даьша вола зIамига саг.

Гулбеннарашта вуьца везаш вац из, хIана аьлча управлене профсоюза моттигерча комитета председатель хиларца хIара дийнахьа ахар санна царца цхьана хуларех ва. ХIаьта царех хIаравар цхьаьца гIулакх кийша цунна тIаваха везаш а хиннав. МоллагIа саг Iымерза тIа а кийце, цунга сабаре ладувгIаш хиларал совгIа, шийх низ дIахкоачаш дола новкъостал де оарцагIвоалаш оамал йолиндаь лоархIаш ва из коллективе.

— Таханара вай къамаьл хетадаь хурга «Владимир Ильич Ленин вань 110 шу дизара хьакъехьарча» КПСС ЦК соцама — аьнна шийх къамаьл дIадоладу нов. Ишхоева. Юкхьанца цо белгалдоахк из соцам Iалаьмате бокхха лоархIам болаш хилар.

— Мах бань ца валлал дика деррига мехкий революционерий идейно-теоретически методологически гера а хиина дIазттаб, — йоах цу соцам тIа, — империализмах, социалистически революцехи пролетариата диктатурах, партех, демократии социализми бахьан долаш лоаттабеча къовсамерча пролетариата классови цхьоагIонхоех, социальни къамани кортамукъалеи айхха бувзам хиларах, хIаьта иштта тайп-тайпара паччахьалкхенаш машаре хяара принципех бола ленински хьехам.

Бокхача лоархIаме я социалистически Даьхе лорарах йола ленински идеяш, вай мехка социализми коммунизми хьалгьара накъаш хьагойташ дола цо хьанхелла Iилма. ХIаьта уж указанеш леррагIа кхоачашъеш я тешшаме ленинец вола коикъост Леонид Ильич Брежнев керте латташ йола вай парте Центральни Комитет, йоах политинформатора.

ХIаьта вай парте керттерча гIулакхех цаI санна лерхIаш хиларца даим ший теркаме леладу мехка доагорабийдала база дегIайоалаелга. Цу даькъе воашта боагIаш бола мул бакхха декхарийла да вай а.

1980 шера а ерригача пятилетка а заданеш кхоачашъяра тIагIертта къахьегача мехкдаьттахоашта хаоттам моллагIча тайпара бале а новкъаш дIа-хьа ихкхьара дика накъаш хилийта деза вай.

— Накъаш дика ца хиларах доаха бехкаш тIа-тIа иIезигагIа хул, — аьле къамаьла юкъе гIорт водитель Дельмаев Валерий.

— Из нийса да, — аьле цо аьннар бакъду политинформатора. — ГIишлое монтажни балхни дара план 109,4 процент кхоачаш а ец 2237 эзар сома маьла балхаш даьд, план 2040 эзар хиннача метте. Къахьегама овсарле лийрхIачул 1 процент лакхагIа я, балхашка дIадодар чухьнахьа даккхар бахьан долаш 105 эзар сома пайда баьб. Иштта, хьахинаб 81 километр жагIа билла никъ, 35 скважинана обустройство яьй, дукха кхыдола балхаш чакхдаьхад.

— Вай хьаисарча баьчча юбилейна накъадоахача хана гIулакх кхыча тайпара хила йиш йолаш а дацар, — аьле политинформатора дувцар хьаллоац хIанзе ший оптилостка кхоачашъяь волча коммунистически къахьегама ударника, автогрейдериста Селиванов Николая.

— Советски вах, — ший къамаьл дIахо ду нов. Ишхоева, — Iалаьмате чIоагIа политически къахьегамеи хьинар айдаьча хьале накъаболх баьчча юбилейна. Москвай, Ленинграда предприятеи хьалхаьаттача болхлой хьалхленца мехка шерра болам баьрийаб кхе шера план В. И. Ленин ваьча дийнахьа — 22 апреле кхоачашъяра. Цу тайпара бараш болаш ба вай объединене а, Старогрозненски бурув тохара балхий управленерча Шулицин Георге бурувдеттарий бригадо шера 5 эзар метр бурув теха лаара тIахьийхар хIара бурувдеттарий коллектива. Из инициатива могаьй КПСС обкомо, хIаьта дукхача бурувдеттача бригадашеи схенкинашеи хьал а лаьцай.

— Цу даькъе дош ала йиш йолаш да вай а, — йоах къамаьла юкъеелача водителя Алиев Мухьаде. — Парте дIадехар декха кхоачашдергда.

Из вай шедулийташ дац, аьлар нов. Ишхоева. Дукха ха йоацаш иттиалагIа кермача СССР Лаккхерча Совета сесси хилар. Цига 1980 шера мехка экономика дегIайоалаара доазонаш къоастадир. Цу сесси иIезига хьалхагIа КПСС ЦК ноябрьски (1979 ш.) Пленум хилар. Цига къаьгтан боккха чулоацам болеи къамаьл дир КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхерча Совета Президиума Председателя нов. Леонид Ильич Брежнева. Цо къаьстта теркам тIаззар вай мохк дIахо толаме дегIаиувлара декза дардоацеча гIуланкашта, юха а керттердар производства эффективности балха дикали лакхьелга долга белгал а доаккхаш. Иштта нна тIабахийта беза къахьегама овсарле дIахо айяра а.

— Воакъалдар аьнча, гIишлош хьалърен навкъаш тоадарен балхаш дика да ала хIанз а гаьна да. — аьнар асфальт схкарий, бригада кулгалхочо Овчинников Николая.

Цо аьнар бакъхилара мукIарал дар политинформатора а. ХIаьта ший къамаьл чакхдоалаш болх дукхагIа белга Iаламдара санна, из дикагIа белга вIашгIехьдаккхара а хаддаман шоай нижхьнари тIахийта тIахьийхар цо.

А. ТИЩЕНКО,
тха штате воаца корреспондент.

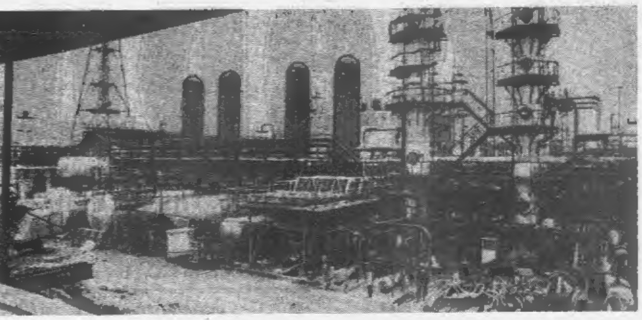

ЛЕНИНГРАДСКИ ОБЛАСТЬ. Киришски мехкдаьтта чакхдоахача заводерча «Парекс» яхача дизельни доагорах парафин йоаккхача комплексо хьергъя цунна гаьна йоацаш уккача биохимически комбината лаьрхIа бийдал. Укхза парафинах хьаю белково-витаминни концентрат — хьайбашта лаьрхIа йоккха калорийность йола доакъар. «Парекс» керттерча установка оборудовани кийтъяьй советски проектагIа «СКЛ» (ГДР) фирма.

Немецки специалисташца цхьана киришски гIишлоихошеи монтажникашеи 16 бетта хьалъяьй комплекс, ханагIа из хьалъяь яккха лерхIаш хиннад 23 бетта.

СУРТА ТIА: «Парекс» яха комплекс.

О. ПОРОХОВНИКОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ДОЯРКА ИБРАГИМОВАЙ КОТАЛО

Итт шу да Ибрагимова Лидас Шелковской района Ленина цIерагIча колхоза шурий ферме къахьета. Хьалха, деша ягIача хана, каст-касте ухар из ферме нанна новкъостал де, хIаьта школа чакхъяьккхачул тIехьагIа ше а хилар доярказа болх бе безам болаш.

Цамогаш хиина, е кхы тайпа гIулакх нийсденна балха ца йоагIаш йисача доярка метта доахаш хьочаш къахьийтар юкххьанца. Шийна тIаднала декхар толамца кхоачашдеш, балха тIера йолаш йолга гуш болча ферма кулгалхоша цхьа ха яьнча массе хана дукхьала ше леладергдоалаш доахан делар Лидайна.

— Цу хана дезз доаркала болх беш хьайоагIа со,— дувц цо. — Дега бокхха тоам беш а ла геттара хала долаш а моттигаш нийсъенай. Къаьстта хала дар болх бе дIайолалуш. ГIулакх хургдац-кх са, фермера дIаяхача бакъахьа я, аьнна хетар цхьайолча хана. ТIаккха уллув къахьийгараш бIарга а байя, цу тайпара уйла керта чу ярах Iехь а хийтте, юха а тIатаIар балха.

Лидайна геттара хала йолча хана цунна новкъостал деш уллув массе хана хулар хьехамча, къахьегама ветеран, Октябрьски Революце, Къахьегама ЦIеча Байракха ордений кавалер доярка Габараева Елизавета Григорьевна.

— Дукхьашха декхаш дола доахан хьа а ийне болх бе. Юкхьанца хала хургдале а тIехьагIа, хIара Iатта оамал яйзача, аттагIа хургда хьона, шеко а йоацаш дукхагIа хургъя йоаккхаш йола шура я, оалар сога каст-каста Элизавета Григорьевнас, — дагалувц хIанз Лидас. — Цо яхар да а дир аз. Леладе хьанйцар селхана шинараш хиина яьсва доалли. Цо дийццача тайпара хила а хилар эггара хьалха. Бетта йолаелча цхьан метте саццар етт. Цхьайолча хана мIарга а техе кхесса дIайохийтар шура чуйола ведар. Цу хана Габараевас, йоккха балха опыт йолча Магомедова Сидратас овгIо лаьцабеце дIаяха мегар со ферме. Ма йоха, тхо болх бе доалуш хIанз хьа санна кулгаш а деррига дегI а лазаш дукха моттигаш хинный. Гурга хьона хьа деррига вIашгIехьдоалли, оалар цар сога.

БокхагIйолчар иштта кийта къамаьл дича хьинар айлора, дикагIа болх бе безам боагIар къоача доярка. Цу тайпара дикача хьехамашца а эшача хана гIулакхаца а цу доярканна новкъостал деш эшае карагIдаьлар къоача Лидайна юкхьанцара халонаш. ТIеххьара нараерзайнр балха гоьзал. ХIаьта итталагIа пятилетка йолаелча дезза хIара кхоабача Iаттагара кхо эзар совгIа килограмм шура йоаккхача доаркай мугIаре йолаш хьа а йоагIа. Цул совгIа хIара шера тIакхетар цо йоаккха шура.

Дукха ха я Ленина цIерагIча колхозо Шелковской района «Путь к коммунизму» яхачунца социалистически яхь лелаю. Балха дикагIа йола опыт Iомаяр дукхьа ший новкъостащца цхьана дукхаза хиннай Лида «Путь к коммунизму» колхозе доярканна доахана мишта Iунал ду хьожаш. Цига болх беш я районе дикагIйолча доярказ цаI — Моисеева Акулина Степановна а. Укх пятилетка хьалхарча шера хIара кхоабача Iаттагара 3692 килограмм шура яькхар цо. Хьалха иззал дукха шура яьккха цхьаккха доярка яцар районе. Акулина Степановнайна карагIдьнначул дукхагIа шура яккхар дукхьа социалистически яхь йоаркайнр районе. Цу яхье даьха лаьцар Лидас а.

— ГаргагIа корайоагIаргьяцар хьона яхь лелае доярка, — аьле, цхьана болх бечар беташ бича.

— Иип-м яр. Цхьабакъда, районе дикагIйолча доярказа яхь а лелаеш цул дукхагIа шура яккха безам ба-кх са. Цул совгIа дIакъокха деза районе овсарс къахьега а диан хьохкамаш тойта а низ дIахкоачаш вай колхозе а доаркаш болга. ХIаьта Моисеевал хьалхайлар дукьа аз сайна могар а дергда, — йоп лора Лидас.

Ши шу даьлар Ибрагимова Моисеевайна хьалхаяла ца могаш. Цул совгIа 1978 шера Акулина Степановнас района керда рекорд оттайир, хIара Iаттагара 5028 килограмм шура а йоаккхаш. Цул дукха тIехьайсе йоацаше а карагIдаьнначо Лидай дега бокхха тоам байзар. ТIадоагIача шера шийна ховр, могар оарцагIдаьккха къахьийга Моисеевайла хьалхаяла лаьрхIар цо. ХIаьта дагалаьцар кхочаш а дир. ХIара Iаттагара 5035 килограмм шура яьккхар цо соахка. Цу толамга кхача гIерташ дукха низ дIабенна бале а хIанз дог гIоздаьнна, района рекорд кхы а лакхье безам болаш я из. Нердача шера де мел лаьрхIар кхоачашхилда хьа. Лида, аьнна ловца бакхха безам ба.

Е. ФАРНИЕВА.

Ленина цIерагIа

Укх тIеххьарча 10 шера йовзаргIоацача йоалаш тоаеннай вай Нохч-ГIалгIайчен столица Грозный. Цун тайп-тайпарча моттигашка хьалдаьд дукхазза вIашгIара даь дукха цIеною, хьахинай йоккхий промышленни предприятеш, хоза тоаьй улицаш. ДIадоалаш латта городера тхьовра цхьай хана даь хинна бийдача кирпишкий лоха цIеною.

Города улицашта юкъе къаьстта эргальнай Ленина цIерагIа улица. Революци ялалехьа Дворянски оалаш хиннача цу улицагIара тIеххьара лоха цIеною дIадаьха даьннад цун города юкъерча даькъа тIа. ХIаьта из улица эггара дIаьхагIчарех цаI я. Вайнн тахан гуш да цу улицагIа хьалдаь керда ийсазза вIаштIара даь дола дукха цIеною. Хьалха санна готта йоацаш шеръяьй улица ше а. Хьалха санна тата деш трамвай а ахаш.

Гаьнара хьатIахьежача города сибат доаккхаш гу вайна «Минутка» оалача майдан тIа гуржий гIишлонхоша вежарашха новкъостал деш хьалдаь ийсазза вIаштIара даь ялх цIа.

Царнеи туннелаи юкъерча моттиге кхы а уж тайпа диаш цIеною хьалдергда цар. ХIанз цу моттиге хьалдаь доалаш латт дукхазза вIаштIара даь цIеною. Уж деш я республикехIа хеза волча Социалистически Къахьегама Турпала Хаджиев Шамсуддина кулгалдеш йола бригада.

«Родьна» яхача кинотеатра юкхе хьалдаь доалаш латт городе бахача наха массе а тайпа бытовой гIулакхаш деш хургдола сийрда а хоза а цIеноа Царга ниййсса дукъала, улица зокх оагIорахьа хьалъергъа городе эггара йоккхагIйола универсальни тика. Цун на уллув хьалдоттаргда пийттазза вIаштIара даь кхоъаш кооперативни цIенош.

Ленина цIерагIча улицагIа кхы а хьатIаергйола гIишлош юкаш, города керттерча архитектора Кадиев Жалал Алиевича аьлар:

— Цу улицагIа кхы тIа а дукхха гIишлош хьалъергъя. Городал араха, из улица чакхйоалача къулбеха йиллача кердача больниценеи хIанз из улица кхоачалуча моттиган юкъе хьалъергъя вай ханара йоккха больнични комплекс. Къахьегамхошта дарба дара эша массе а тайпа отделенеш хургъя цу комплексе. ТIаккха белгалдаьнна дикагIа тоалургда городе а республике а бахача наьха уналцIено лорарна гIулакх.

ХIанз хьалдаь доалаш латтача быта ЦIенна тIехьашкаргIа Пионерски улицагIа Ленина цIерагIча улица тIа хьатIа а отташ хьалдергда техника ЦIа. Царна юкъе Ленина цIерагIча улицагIа хьалдергда ийсазза вIаштIара даь шиаш цIеною, цхьан ийченца вIашагIа а кхеташ. Царна уллура дIатадергда цхьан этажагIа дола цIеною, цар чу хургъя библиотека, конторaш.

Городе эггара хозагIа йола моттиг а хинна дIаоттаргъя Шолжа тиллача тIаьна юххера цу улица моттиг. ХIанз цига туллаш латт шера, доккха тIий. Цо ниййсса вIашагIхоттаргъя Победа проспекти Ленина цIерагIара улицеи

ЦхьоалагIа поликлиника чухнина цIеною дIа а даьча кхиа хьалдоттаргда ялхайттазза вIаштIара даь цIеною. Уж шоай тайпара хьалдергда. ХьалхагIа аьнцбетонни нарнас IойогIаргъя. ТIаккха этажаш йотта йолаергъя лакхера лохехьа. Подъемни этажий метод оал цох. Цига вриш хургьяш, лебедкаш хургъя гIишлош ю материалаш хьалтIайоахаш. Цу тайпара гIишлош хьалъяра метод а иштта лакха цIеною доттъага а шигара дIадолалургда вай городе.

Цу цIеношара дIахо филармони чуйола цIеною дIа а даьха, 242 квартира йола ийссазза вIаштIара даь цIеною хьалдергда. Цу цIеной кIалхарча этаже хургъя библиотека, тикаш, иттяраш.

Уж тайпа цIеною хьалдергда къуэбехьарча рынка мийнг а доалаш «Минутка» яхача майдане. Цига хьаль йоалаш латт гIашлошта йола лаьттан кIалхара туннелаш а. Цу майдане электроподстанци къайла а йоаккхаш урагIа гIоргда ийсазза вIаштIара даь цIеною.

Хьаьта хIанз «Минутка» оалача майданах Октябрьски майда аргда. Из а хургъя городе эггара хозагIчарех йола цхьа моттиг. Ленина цIерагIа улица тоаеш хьалъергъйола ерригa гIишлош цхьара кийна яргIоацаш дукха я, — аьлар Кадиева.

Пхи километр совгIа йіьха йола Ленина цIерагIа улица Грозне эггара хозагIа, шерагIа ярех а хинна дIаоттаргъя. Баьчча цIи деланра хина да йоагIара хургъя из.

Ю. ЮСУПОВ.

СОВЕТСКИ АДВОКАТИЙ БОКЪОНАШИ ДЕКХАРАШИ

СССР Лаккхерча Совета ноябрьска сессе тIаийца СССР адвокатурах дола Закон — из граждански политически бокъонех йолча Дуней хадкъашта юкъерча пакта положенеш кхоачашъяра юкъе Советски Союзо керда лаьца дакъа да, аьнна заявлени йир Московски адвокатий коллеге председателя Российски Федераце заслуженни юриста Константин Апраксина АПН обозревателаца Борис Банковаца къамаьл деш.

Цу законо, йоах из оттадеча дакъа лаьцача Апраксина, дIахо дегIа а кхуаш, яьнха а йоашх СССР Конституце сага бокъонаш лораярах йола дукха положенеш. Граждански санна, иштта уголовни а процессе дукхьал сага бокъонаш лораяра декхар тIалатташ ма йий советски адвокатура. Кердача закона тIа чертагIдоах, масала, советски адвокатура граждани бокъонаши законни хьаштаиш лораде новкъостал деш хилар, гIо ду суд ниiса яра, сага бокъонаш, сий, доархIам чIоагIбаран лерхIийтаран.

Уж функцеш, хоаш да, советски адвокатура хьалха а кхоачашъяьй. Цхьабакъда, хIанз адвокатурах йола положени лаккхерча паччахьалкхен органо — Лаккхерча Совето тIаийца хилaро цIаьхха я хьагойт советски наькъа политически граждански бокъонаш лораяра даькъе паччахьалкхено леррагIа хьабахьа никъ.

— Константин Николаевич, дувцал, боккъала а, кердача ЗаконагIа шоай болх вIашгIехьбаккхара принципех.

— Советски Союза дукхача городашка балхаш деш йола адвокатий коллегеш, цу даькъе тха, московски яр а, адвокатски професси йолча наькъа шоай лоIаме вIашагIкхийтта объединени я. Закона яхача тайпара, цу тайпара коллегеех хIаранена кулгаду орган хьайлагIа кхаж а тоссаш харжа еза. Иштта хьахул хьакъала центр йола методически совета состав а. Из совет - хьеж адвокатий профессиональни балха дикалга. Цунца цхьана, хIара адвоката йиш хулийт профессиональни балха тIа, граждански а уголовни а дешаш леладеча ший индивидуальни торонаш шерра йоаржас. ПаргIатта адвоката тIабаха йиш я суде, моллагIча предприятe, учреждене наха хьалхашка цо къамаьл деш хезарий. Оаха новкъостал ду хIара адвокат дIавовзийтара, из къахьегамхоща вIашагIкхетилга, юридически темаех лекцеш ешига, беседаш елга вIаштIехьа а доахаш.

— Мел мах бала безартба юридически консультацегара квалифицированни гIо эшачун?

— Сомагара шин сомага кхаччалца. Дукха ха йоацаш тIаийцача Закона тIа аьннад, моллагIа юридически гIо маьхах я мах боацаш а ду бахача наха. Неха хIама лац алименташ хьадахара, къахьегамах доагIар хьадалийтара, колхозхоша колхозашка еча шоашта даьча зенна хьанъехьарча иска даькъе даьча гIулакхех. Клиентий хIама дала дезац балхаца дувзаденна айпаяккхарах е увахдIеиоина зе дарах долча дешашца дувзаденна шоашта долча гIулакхех. ХIама лац харжаркой спискаш тIарча гIалатех дувцаш судага летькъачо а. Суде гIолла пенси е пособи даьккха гIерташ вар а иштта мукъавоал дунох. Цул совгIа, шоашта юридически гIо дарах хIама дала дезац депутатски декхараш кхоачашдарца дувзаденна долча дешашта даьча юридически новкъосталах халкъа Советий депутатий а. Мах боацаш консультаце ю новкъостий судийи шоай мукъехьарча дружинай членашта, общественни балхаш тIа болча наха.

— Иштта гIулакхаш нийсделча адвокаташ мах боацаш болх бе безаш ба яхилга дий из?

— Дац, адвокаташа хьийгача къих мах лу, амма клиенто лац. паччахьалкхено лу. Цу тайпара, ЗаконагIа паччахьалкхен декхар латт из эшача наха мах боацаш квалифицированни юридически гIо лоаттадергхилара гаранти ялараx.

— Фу арга Iа вай мехка адвокатски гIулакх дегIаахарах?

— ХIанз укх сахьте Советски Союзе 20 эзар адвокат ва. Иштта дукха бацар уж 1946 шера тIом сецачул тIехьагIа со болх бе волалуш. Цу хана кукхача районашка адвокаташ бацар. ХIанз гIулакх дукхха дикагIа да. Тха Московски коллеге ва 970 адвокат. Уж кхоачаш болаш ба болх беш йолча 25 юридически консультацена. ХIаьта нагахьа санна эшаш хуле, коллеге торо я тIадоагIача шера уж дукхагIа хилийта. ХIаьта уж-м кIезигбе беза а ма мегий. ХIанз оаха клиентурана гарга йоалаю юридически консультаци: Москвая кердача районашка дIаийсъю.

— Iа дувцараша тешал ду адвокаташа советски граждананашта доаттIача бесса гIулакх деш хилара. Цхьабакъда моттигаш хиннай, цунах шек а болаш, доазол дехьара цхьабола адвокаташ Советски Союзерча судебни процессашка цу е вокх дош суде дахача сага гIулакх шоашта дIатIазца гIерташ.

— Кердача Закона тIа аздаьд, адвокат лаьрхIа советски суде дешаш леладе йиш я дукхьал Советски Союза гражданий аьнна. Из — цкъара. ХIаьта, шозлагIа, Iа юкца моттигаш нийсъеннача хана, доазол дехьара адвокаташ беннабар кхыча паччахьалкхенера дош дIатIазца, цу паччахьалкхен законаш а шоаш дIатIалаца гIерта гIулакх а шоашта ца довзаш-ехьа.

Адвокатий Американски ассоциаце хьаша волаш со США хиннача хана, американски коллегаша соца къамаьлаш деш къаьгга хьайоахар: «Дош довзаш ца хилча къоастаде йиш ац бехке ва саг е вац? Цхьабакъда цу тайпара бола нах корабоагIа, цар гIулакхаш дIатIа а кйду.

— Цар йоах, сага бокъонаш лорае гIерт тхо...

— А, цу наха харцахьа йоашх Советски Союзера сага бокъонаш, цудукха укхаза бокъонаш а паргIатонаш а телхарах йола инсинуацеш йоаржа я ю. Са ала декхар да, Советски Союзо хан-ханнахьа докладаш еш хиларах сага бокъонех йола Дуней хелкъашта юкъера Пакт халчашъярах. ООН сага бокъонашта йолча Комитета информаци а лоаттаеш. Дукха ха йоацаш цу организацега дIакхачийтай цу хьакъехьара аргIанара доклад. Цу тIа къаьгта дIагойтай СССР демократически паргIатоний гIулакх дика латташ хилар. Вай дийна керда Закон — цу хьакъехьара чIоагIа тешаеш дола тешал.

(АПН).

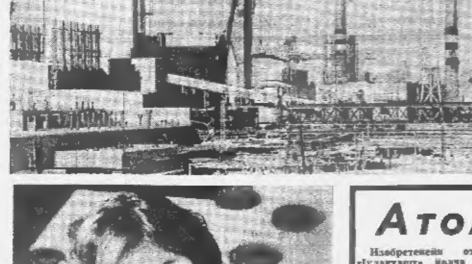

Иркутски область. Пусконаладочни балхаш чакхдоалаш латт Усть-Илимски хьунпромышленни комплекса целлюлози завода хьалхара аргIа хьалъеча. Цун мощность — шера 250 эзар тонн целлюлоза. Толаьме чакхдаьннад хьалхара продукт арахецнага, из бахьан долаш чоалханеча оборудованена тохкамаш даьд. Болх бе йолаялийтай очистни сооруженеш, керттерча производства дукхха цехаш ГIишлоихой. монтажникаш, эксплуатационникаш, лесохимикаш бийдал кийчъяра йола объекташ, целлюлозана обработка еши гонахьара среда лораеши йола объекташ болх бе йолаяийта кийчъеш ба.

СУРТАШ ТIА: 1) хьунпромышленни комплекса целлюлозни завода участок.

2) эггара хьалхара целлюлозах хьаь памятни медалаш хьахьоккхаш я лаборант Пономарева Юлия.

Э. БРЮХАНЕНКО суртш.
ТАСС фотохроника.

Атомни ядра къайленашка

Изобретенеш открытеш гIулакхашта йолча СССР-а Госкомитете 221 номер а йолаш дIаяздаьд Москвана гаьна йоацаш уллача Дубна яхача городе ядерни тохкамаш деча ВIашагIтехача институте ядерни физика даькъе гучадаьккхар.

СССР Iилмий Академе члена - корреспондента Мещерякова Михаила кулгалдаьча советски Iилмахой группана гучадаьннад лаккхача энерге нуклонаца атомни ядрах нейтронаш дукхьал дIалелхинга.

Iилмахой тIагIертта атомни ядра къайленаш гучаяха гIерташ ба. Вайна ма харра, керттера а вай Iалама элемента структура къоастаер а атома ядро я. Вайна гонахьарча дунена цун лоархIам геттара бокхха ба.

Керда хьадийлар кхетадара дага лаца деза, деррига атомни ядраш протонехи нейтронехи латтилга. Нуклонаш оалаш дола уж даькъилгаш, физиканта хетачох, цхьан ядерни вещества чIесилгаш я. Нуклонаш ядрана чухьа хаддаьза лелаш а ядерни низо цу чу сецаеш а я.

Атомни ядрай структура вайна йовз дукхаза яьча опытех, хIаьта цар хьахьокх лаккхача энерге тайп-тайпарча даькъилгаша — протонаша, нейтронаша, мезонаша ядраш та цахаддаш бомбардировка елга. Цхьайолча хана тIаккхета даькъилг ерригача ядраца цаI йолаш санна дувзаденна да. Цкъаза хьатIаккхета даькъилг е цхьан нуклона тIа, е, нагахьа санна ядраш чоалхане хилча, массехк нуклона тIа леррагIа дIа-са дарж.

Лаккхача энерге протоний айгача ядрашца ювзаялалрца хьахулача шоллагIча даькъилгий спектораш Iомаш даьча тохкамаша йовзийтар ядронашьежарга чура дейтронаш — протонахи нейтронахи латта дезача водорода (дейтери) ядраш, аралелхаш йола хьалха йовзаш ца хинна явлени. Цигача эггара цецвоаккхаш дар — дейтронерча нуклоний бувзамашта юкъерча энергел бIазза тIех йола кинетически энерги. Цо хьахьокх ядро чура протона цхьайолча хана даькъилгашца хинна а ца Iеш (нуклонашца), кхы а чоалханегIа йолча ядро чура обраьзованешца, бIарча даькъилгаш санна гIулакх леладеча кластераш аьнна цIи йоаккхачарца взаимодействи йолга.

Гучаьннача явлене дIахьалхашка теттар ядерни физика — ядерашка квазиупруги дIаса яьржача нуклонни ассоциацера (кластерашкара) лакхача энерге теоретически керда лостам дегIаихувлилга.

ХIанз вай мехка а доазол дехьа а атомни ядрай структура тохкаш экспериментальни я теоретически а дукха балхаш даьд, цар хьахьокх кердадар гучадаьккхача авторашта хетар бакъдолга.

Эдуард ПРОХОРЕНКО.
(АПН).

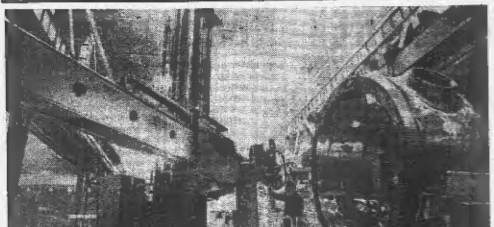

РОСТОВСКИ ОБЛАСТЬ. «Атоммаш» яхача заводе болх бе йолаелийтай реакторни оборудовани арахецаш йола кхы а цхьа миллион киловатт керда мощносташ. Из толам гIишлонхошен монтажникашен баьккхаб къахьегам бригадни методагIа вIашагIтIехьбаьккхар бахьан долаш. «ТIехьабусараш боацаш бе болх» яхача девизагIа дIайолаь социалистически яхь эрга яьккха тоаяр бахьан долаш.

Миллион киловатт мощность йола эггара хьалхара атомни реактор арахеца лаьрхIад энергомашинашъераша КПСС XXVI съезд хьаеллаш.

Завода хьалхарча корпусе монтаж а яь болх бе йолалийта кийчъяй атомни реактора корпуса деталашта обработка еш йола 75 станок.

СУРТА ТIА: атомни реактора деталаш кийчъяра йолча установкана технологически тохкамаш деш латт.

Е. НЕДЕРИ сурт.

ТАСС фотохроника.

ТХЬАМКА ЛЕЛАДЕЛГА ДЕГIАДОАЛАДАР ДУХЬА

Тхьамка кхеде 1959 шера деладир вай республике. Цу шера 2,2 гектара тIа дIадийра из. Тхьамка кхедара наькъа опыт ца хилар бахьан долаш лоха хилар чубена хьувкъам, хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 6 центнер мара ялаззар. Цхьабакъда, хIаре шу массаза доал Iовра из культура кхеяра товзал, цунца цхьана тIакхетар чуэца тхьамка.

ХIанз вай республике 26 боахам ба тхьамка кхедеш. Из дIадув 1900 гектара тIа. Цу боахамий оахаш долча лаьттах 10 процент да из.

Къаьстта бокхха толам баьккхар из культура леладераша нийслагIча пятилетке. Ишта пхе шера план 6900 йолаш паччахьалкхенна 9545 тонн тхьамка дIаделар цар. Планал совгIа дехкача тхьамках 7,9 миллион сом ахча делар паччахьалкхено.

Массарел а дукхагIен дикагIен тхьамка кхеду Ножай - Юртовски района кхаш леладераша. Даьхенна из культура дIаллара нийслагIча пятилетка план 146,8 процент кхоачашйир цар, хIаьта пятилетка дикъ шера планегIа 5510 тонн дIаяла езаш хиннача 7689 дIаеннай.

Ма хулла дикагIен дукхагIен тхьамка кхедар духьа района боахамашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалха А. Шерипова цIерагIча колхоза коллектив я. Цуьна кулгалдеш ва РСФСР колхозий - Совета член, Октябрьски Революце, Къахьегама ЦIеча Байракха орденаш лелаеш вола В. А. Эльсанукаев.

Тхьамка леладаро А. Шерипова колхоза мел бокхха пайда бу хьахьокхаш цифраш йоалаергья аз. Масала, соахка из культура кхеьча хIара гектаро 16 эзар сом пайда бир колхоза, хIаьта ялат кхедаьча хIара гектаро — 89,5 сом. Ялат леладечул дикка дукхагIа пайда бу тхьамка леладаро цу районерча кхыча боахамашта а. Цун бахьан да эшача боарамагIа хий дилла йиш йоацача лоамашка ухкача лаьтташка тхьамка ялатал дикагIа хьувкъаш хилар.

Уж толамаш даха карагIдолийт тхьамка кхедечен кийчдечен хьалхалаттараша. Вай республике меттел, берригача Советий Мехка а цIи хеза ба хьаьнала къахьегарах партей правительстваш Даьхен лакхача совгIаташца белгалбаьха тхьамка леладераш: Ножай-Юртовски районера Мудуев Сайд - Селим, Абдулшаидова Болтаву, Цабаева Байсари, Амаева Мухажер, Дадашева Тамара, Алиев Хумаид, Тарамова Езбика, Умаханова Умани; Гудермесски районера Шавхалова Тамара, Янсуова Марха, Дадашева Куржан; Веденски районера Идрисова Даккал, Зелимханова Наташа, Алиева Зайнапи; Советски районера Музыкаева Халипат, Дебишева Товжан, Тесаева Хадижат, Демилханова Умидат; Шалински районера Цаваева Аза, Таймасханова Аминат, Цагараев Хаид, кхы а дукха бараш. Юкъера лаьрхIача 45—70 центнер тхьамка чудахь цар хIара шера гектара тIара.

Цунца цхьана, белгалдакха доагIа, тхьамка кхедарен кийчдерен болх лерттIа дIабахьара новкъарло еш дукха кхоачамбоацараш нийсдулта. Из мах бола культура кхеяра районийн боахамийн кулгалхоша лерттIа йоакхо ца яр бахьан долаш республика цхьайолча колхозашкен совхозашкен хIанз а геттара кIезига да чудахьа тхьамка. Цунца дувзаденна да Советски районе цу культура хьувкъам хIара шера лохлуш хилар.

Кхы а вогIа да гIулакхаш Сунженски районе. Ишта 1975 шера хIара гектара тIара 15 центнер тхьамка чудера цу районе, хIаьта 1976 шера — 9,1, 1978 шера — 5 центнер мара дацар, хIаьта дIадахача шера кхедаьр а, хьалхе баьча доархIамо хьахьокхачох, юкъера лаьрхIача 4—5 центнер мара хургдац.

Цхьанкха бахьан доацаш лохбеннаб тIеххьарча шерашка тхьамкий хьувкъам Веденски районе а. Масала, 1977 шерарчул 5,5 центнер кIезигагIа хилар цу районе 1978 шера чубена хьувкъам.

Хьалаш цхьатарра доллаше а Ножай - Юртовски района А. Шерипова, Гагарина, Калинина цIерагIча колхозашка кхедечул дикка кIезигагIа да цу района Ленина, Кирова цIерагIча, «Путь к коммунизму» яхача колхозашка хIара шера кхеду тхьамка. Из культура дика хьувкъаш лелае новкъарло ю кхоачамбоацараш гуча а даьха уж ма хулла сихагIа дIадаха хьажа беза хьувкъам лохбаьча районийн боахамийн кулгалхой.

— Дукха да вай республике кIотаргаш тIа а яьнна цхьаккха пайда ца эцаш эра ухка лаьтташ. КIезига тоадича, гIулакх дича тхьамка дIаде йиш йолаш цу тайпара лаьтташ да Советски пунца доазув долча кхычен районашка 15—20 эзар гектар. Цу лаьтташ пайда эцара деш хIама дац республика Госплано а юртбоахама органашта а.

Тхьамкий хьувкъам ал самбаккха йиш хулийтача торонех цаI — ваьхи балхахара моральни материальни безам совбаккхар. Дувцаш дуьлагIа шу доллаше а, из доаш а къоастаданза дисад. Иштта юкъагIа дисад республике тхьамка-ферментационни завод хьалъярах дувца доаш а.

Уж деррига гIулакхаш лерттIа чакхдаьхача вай Даьхене тхьамка кхедеш йолча йоккхийча торонех цаI хургьяр Нохч - ГIалгIайче.

Г. МЕЖИДОВ,
тхьамкий бийдах кийчъяра йолча Грозненски республикански конторе управляющи.

Иттлагlча пятилетка мулаш

БЕЛОРУССЕ «IАЬРЖА ДОШУВ»

Кхыметтел 20 — 25 шу хьалха а тIехьа дукха нах гIулакх доацаш хьегаш къа да аьнна хеташ бар Белоруссе мехкдаьтта лехилга. Шаьра, дукха уппалаш йола республика территори мехкдаьтта доаллача краех яц аьнна хетар. Ишта дале а, геологаша «кIалтIакхийсар» Полесье. ХIаьта 1953 шера Ельски скважина чура кIеж техар. Бакъда, гIаддахар хьалхо нийсденна хиннадар, хIана аьлча керда скважинаш «екъа», е лаьтташна кIалхарча хих йизза хиннаяр. ХIаьта а, кIезига дале а, мехкдаьтта корадаьдар.

Кхы а цхьайтта шу даьлар боккха толам баьккхалехьа — Белоруссе гучадаьлар хьалхара промышленни мехкдаьтта. «IаьркIача дошон» низ бола Речицки кIеж ши километр кIоаргачара техар. Дукха ца товш цига техар шоллагIъяр а. Къарлургболаш ца хиларах наха совгIат далар санна хIама дар лаьтто даьр: Речицкинчоа тIеххьа хьайийллар Осташковички, Давыдовски, Вишански, Шатиловски, Тишковски мехкдаьтта доалла моттигаш. 1965 шера белоруссии мехкдаьтта доладелар «Дружба» яхача трансевропейски магистрала трубашка гIолла.

Моттигерча мехкдаьтта топографе башхало я тIоанашка из цхьатарра дIанийсденна ца хилар. Цо чоалхане дерзаду из лохилга а скважинашта эксплуатаци елга а. Къаьстта мехкдаьтта запасаш йоккхий боацача моттигашка. КIоарга бурув тохара а тIоанаш оптимально хьаделлара а майдаш кийчъеш хилча бокъонца творчески леладе дезаш хул из гIулакх.

ХIанз белоруссии мехкдаьттахой опыт п. хIаьта 15 шу хьалха гIо эшаш бар уж: Днепр а Сож а яхача долхача хиний кIистошка болх бе баьхкар Татарера, Башкирера, Узбекистанера опыт йола бурувдеттараш, геологаш, гIишлонхой. РСФСР промышленни центрашкара ера буровой станокаш, арматура, турбаш. Украински предприятеша яйтар электрооборудовани, азербайджански грузински чар—бурильни пасосно - компрессорни турбаш, электропосаш.

ХIара керда скважина шийнна тайпара йола промысловни лаборатори а хиле дIаоттар. Iилмахоша, инженераша, мастераша, болхлошта довзар укхаза бурув деттара керда геологически хьалаш, тохкар тайп-тайпара йола оборудовани, химически реагенташ.

Белоруссии мехкдаьттана иштта теркам тIабахийтар доввлар. Нагахьа санна 1965 шера даьккха доагорш химически промышленноста йола бийдаль 38 эзар тонн хиннадале, дикъ шу даьлча республике даьккхар 5 миллион тонн мехкдаьтта. ХIаьта кхы цхьаькха шу даьлча мехкдаьттахой счета тIа дар 10 миллион тонн совгIа «Iаьржа дошув».

Къаьстта дукха да карарча, иттлагIча пятилетке даьраш: хьайийллай цул хIалхагIа дIадахача дерригача шерашка йийлля хиннараш миссел мехкдаьтта доалла моттигаш. Из толам баккъа йиш хургьцар геологически партей дукхача даннешта кIоарга Iилман ларда тIа анализ яь епаре. ЭВМ пайда а аьцаш сейсморазведка кердагIа йола сингобаш юкъе йоаллаьецаре мехкдаьтта даллара прогнозировани еча математически методех пайда ийбаьбенаре.

Белоруссе мехкдаьтта хьаделларо гIо дир мехкдаьтта хими дегIайоалае. КIезлигача шерашка республике хьалъэттар бензин, кересин, дизельни доагор, даьтта, битум хьаю Мозырьскин. Полоцкии мехкдаьтта чакхдоаха заводаш санна йола гIиганташ.

Мехкдаьтта биндала ларда тIа хьаяьй полимерни материалийн органически синтезеси производство, хьальяьй пластически массаши синтетически волокнаши арахеца предприятеш. Новополоцке болх беш я IалаьматIе дика тхана метта дIайодаш йола нитрон арахеца мехка эггара йоккхагIа йола «Полимир» яха объединени. Дика йовзаш я вайцига а доазол дехьа а «Химволокно» яхача Могилевски объединене марка тIалаттача лавсанах ял изделеш.

Мехкдаьтта химически промышленность Белоруссе индустре эггара къонагIа дола дикъа дале а, из геттара йоккха перспектива йолаш я цун экономика дегIа ахара. Специалисташа лерхIачох, Припятски мехкдаьтта доаллача района заявсаш чIоагIа доархIаме я.

Наталья БУЛДЫК.
(АПН).

ПРОБЛЕМАШИ ХЕТАРАШИ

2000-ча ШЕРАРА СПЕЦИАЛИСТ. МИШТА ХИЛА ВЕЗА ИЗ?

Тахан школьни парташ тIа богIаш ба тIайоагIача хапара специалисташ. Мишта хургба уж?

Вахаро тIагIертта дIадех шийна эшараш. ХIаьта царех керттердар: ма хулла общественни производства дегIахара боарамга, ший боах бе безаргболча хьалашка тьежна хила веза дипломировани специалист.

Хьал дийцача йолаш я бокъонца теша мегаргвола йIаьхьача хана лаьрхIача Iилма-технически социально-экономически прогнозироване даннеш.

Цкъа-дале, чIоаггIа дегIадоагIа общества производительни низаш, производства материально-технически база. Ишта нийслургда гIулакх, масала, тайп-тайпарча доакъошта комплексни механизаци еча, цу тIа а дукхьал промышленносте, гIишлоньеча, юрта боахаме, транспорте, бувзаме нийсденна ца Iеш, наха эша гIулакхаш дара, халкъа образоване, уахцIено лораяра, культура, управлене, царех таррача кхыча сферашкарча башха эргабоалаш боацача къахьетаме а. ДIахьалхашкхьа боаккха гIа боаккхаргба массехк производственни процесса автоматизаци кхыметтел «кибернизаци» яра (хьаькъалца беча балха автоматизаци яра). Безам тIабодаш боща къахьегам тIа-тIа дукхагIа механикана, автоматикана, электроникана тIабехкаргба, сага беррига теркам творчески къахьегама чоалханегIарча тайпашта тIабахийта торо а хулийташ.

Шоллагlа-дале, дегIаенача социализма критерешка хьежна дIахорча прогрессага догдаха йиш я общественни отношенешка а. Из гучаяла тарлу, масала, доал де специалиста хIанзчул чоалханегIа хургдолча къахьегама коллектива лоархIам лакхбаларцеи чоалхане берзацеи.

ТIеххьара а, кхозлагIадале, балха тIа дипломированни специалиста гIулакх леладе дезаргда шоай культуран квалификаци боарамагIа хIанзарча хьаргаа хьежача цу тIеххьарбарий, масала 20-чеи 30-чеи шерашка хиннача балхахошка диллача хиннача а йоккхагIа башхало йолаш болча накаца. Хьалхашка сурт оттадергда вай инженер. дор, хьехархо эпара дукха ха йоалаш дукхагIа яьннай ... 9 — 4 класс мара янханза болча ахархоштен квалифицированни болхлоштен (СССР балхара нахах итт даьха дича нийсарех ма латтарий) юкъе а мишта хетар, хIаьта хIана, балхахой дикъ даьккъах кхоь, гIезигагIа дале а, юкъера образовани йолаш долча хана а мишта хет. Цул тIехьагIа, дагаоттаргда вай 2000-ча шера хургдола хьал. берригаш в цу тайпара минимум йолаш а хIаьта доннхача даькъе сайренарча юкъарча образовательни университета боараме кийчо йолаш а хургйола хьал. Цу тайпара хIамаш вIашц нийсдеро торо хулийт ишта болча балхахоша лоархIаш а сай деш а хила везача дипломировани специалисташкара дIадехараш мел лакхъу хетвде.

ТIайоагIача хапара специалист бокъонца Iоманъ хила веза ший специальность йолча сага эша знанеш. Цул совгIа, из дика орентаци йолаш хила веза Iилма-технически прогресса зе луш йолча тенденцешка хIарадар ший «профиль» дар а хина дIовтта йиш йолча сменин доакъошца. Юкхера а, из хила веза юкъара культура эггара лакхагIъарех вола саг — кхьча бесса хилча чIоаггIа сихъеннача прогресса тIехьахургвац, кулгалхочул хила веза сий хургдац, кхыметтел лакха образовани йолча балхахой коллектива кулгал дара торонаш шоаш делIахургьалургьац.

Къайле йолаш дац, цу кхаь а гIулакхага диллача тахан а тIехьа холуш да кхоачамбоацараш. ХIана а тIехьа нийслуш да, производстве хьахьачача дипломировани специалист, шоллагIа йоль нуз лакхарагIа тарра хIама де дезаш хулаш хилар, хIана аьлча студенческа гIанда тIа вагIаш цуьна хьийхарех дукхадараш къаденнад е вIалла эшаш а хиннадац, хIаьта чIоаггIа цуна эшаргдола дукха хIамаш хьеха кхийнадац. ХIанз а тIехьа нийслуш ва эстетически грамота лоха йолеи физически вIалла культурни воацеи инженерно-технически е Iилман балхахо (техникаши Iилмахи хIама ца ховш вола искусства деятели е искусствои Iилмеи геттара кIезига довзаш вола спортсмени санна). Болаш ба дукхача шерашка шоеш Iомадаьрех кхоачам а баь бердадар ца Iомадеш бола специалисташ а. НТР заманагIа знанеш геттара сиха къаяла торлуш хилари хIаьта, нагахьа санна хан-хана керда знанеш Iомаеш ца хуле, специалист моллагIа Iилма степени звании йолаш из вале а цуьвах пайдаш воаца специалист хулаш хилари кхетадеш дале а.

Из деррига теркал а деш, вай мехка тахан а тIехьа тIагIертта лехаш да хьатIадоагIача итташ шерашта бола специалисташ кийчбара эффективность лакхъяра наькъаш. ЦIенхашта теркам тIабахийтаб юкъерча школа юкъара образовани енна ца Iеш, профессиональни образоване цхьадола хIамаш а тергдола гIулакх вIаштIехьдаккхара, специалист кийчъяра болх ма хулла хьалхагIа дIъболабара.

Юкъара а хургдола ... специалиста балха башхалонча на хьежка юкъерчен лакхерчен образованена дифференциаци яра идея. Ишта, «практикаш» кийчбеш компактнегIа е лаьрхIад хургйола вводни теоретически курс, цул тIехьа дукха йIехьагIа хургья диплома хьалхара практика, хургволча «производства командира» ший «капитански мостика тIа» дIатIаваьлча шийна ца довзача гIуланха тIа нийсвелча санна ца хетийтара.

«Теоретикашта» (конструкторашта, Iилман балхахошта) теоретически курса рамкаш шеръерзна ... хIаьта дипломан хьалхара практика чIоагIагIа «юзаргья» — цуь бе безарг болча балхаца.

Оттаду хан-хапахьа (5 — 7 шера акъа) квалификаце деррига боарамех бола специалисташ юханнийчбар. Оттадеш да сайренарча юкъарча образоване университетий болх эргабоахаш тоабанзабарг ца халарах дола доаш, шоаш дуча образоване дикалга диллача уж лаьрхIача лакхерча школай эшашагIа хургйоацаш.

Белгалдаккха деза да, 2000 шера хургвола дипломировани специалист юкъарча культура боарамге, дукхача профессиональни гIулакхашка, алапега диллача дипломированни воацача балхахочул дукха эргаваьна хург ца хилар. Из процесс закономерни а ишах толеннача социализма хьалашка общество социально цхьан тайпара хулаш хилара аспектех цаI я я. Шийна карайолча нахал совгIа кулгалхочах доах ка гIулакхаш хила деза цун специальни знаней боарем лакхагIа хилар (хIаьта иштта цунга хьежка формальни йоаца авторитет а йолаш). декхараш хьалхашка уттаде а уж кхоачашдара средствош лаха а хар.

Гаьнна дIахорча перспективе уж аргаловаш йоалаш дIаяргья, хIаьта коммунистически общества хьалашка балхахой дипломированни бараштен дипломированни боацараштен бекъалга хетаргахьа, лоархIаш хургдац. Амма гаргарча итташ шерашка дипломированни специалист кийчаара, хан-хIанахьа цуь знанеш кердаяхара, хаданза ший образоване (юкъара а специальни а) лакхъяра даькъера дIадераш тIа-тIа дегIаухаргда. Цунга хьежка иштта цахаддаш эргабахаш тоаергья кийчбара система а.

Н. БЕСТУЖЕВ-ЛАДА,
исторически Iилмай доктор, СССР АН социологически тохкамий Института профессор.
(АПН).

Духхьал цIи мара яц

ЦIеча Эскари цIерагIча колхоза № 1 йолча шурийтоварни ферма контора ала хIама доацаш дика я. Тара лест городерча гIишлонашта. Лакха пенаш, доккхий корваш, шера наIараш а йолаш лаьрххIа яьй из. Цун тховна кIал моттиг кораьый столовена, специалистий кабинеташта, цIеча уголока. ЦIе уголок чуяр доккха дIа да, колхоза правлене заседанеш ер мо цхьа бIаь саг чувах хал. Укхаза кино хьокха а лекци еша а йиш йолаш да.

Тхо даьхача хIана чIега теха латтар из. ДIоагIаш ферма заведующега Евлоев Султанага дар. Цо хьайийллар тхона цIе уголок. Пенаш хоздаьдар лозунгаша Iилакаташа, хьоккхамий улгаша. Цхьан улга тIа дIанаьъ яр боахама ерригача доаркай тайпан цIераш. Яхье хьалха малагIа я хьежа дIатIаваьхача, ког дIаккхийттача санна латтийсар со. Сентябрь бетта баьча балха хохкамаш хиннадар цу улга тIара дараш. Лехача кораданзар газеташ, журналаш. Кхыметтел къаьна дараш а дацар. Яцар шашкаш, шахматаш, домино, радиоприемник, шийла и чухьа.

Соахка ша баь лийлха хинна батареяш хийцалц. ЦIе уголок аьнна духхьал цхьа цIи мара яц цу помещена.

Шелалах цига кхы доагIа ца а денна Султана кабинета дIачудахар тхо. Цу чу йIайха яр. Иштта хила езаш яр цIеча уголоке а. Цу гIуланха йоакхо еш бац колхоза специалисташ. ХIаьта уж шоай декхараш лерттIа кхоачашде декхарийла бе беза колхоза правлене.

А. ЗИМАРИН.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

В. И. Ленина
юбилейна [illegible]

ЗАСНИЦЕРА ЛЕНИНСКИ МУЗЕЙ

Засниц — Балтийски форда йистера ГДР йоккха йоаца город. 15 эзар сагах латтача цун бахархой вахар мичча тайпара хилна а фордаца дувзаденна да. Цхьабараш чкъаьрий лувцача ма... тIа ба къахьегаш, вокхаш чкъарий комбинате ба, кхозлагIбараш — порте. Шера моллагIча хана причале хьатIаувтт ГДР-ан Швеценен юкъе лелаш доля бурамаш. IалаьматIе йоккхийча трюмашка цар хIара денна фордах йоах итташ машиннаьнъа вагонаш — грузовой а легковой а автомашинаш, каюташка — бIаьш пассажираш.

Бахьан доацаш дац аз газет дешарий теркам кхоачъе итт шера лоархIам болча хана Засницаи Треллеборгаи юкъе лелача бурама сообщенеча тIаозар. Кховзткъе пиъ шу хьалха хиннай укхаза наха хIанз а йицъяланза йола событи.

1917 шера март бетта (къаьнача IаьдалагIе) Женевера Засниц кхаьчав Н. К. Крупская Россе цIабоагIа кхыбола эрсий политэмигранташ шийца а болаш вола В. И. Ленин. Засницера Балтийски форда тIа гIолла бурамаца Треллеборге а баха, цигара Стокгольмен тIаккха революционни Петрограден кхача безаш бар уж.

...Историх ховш да, Россе февральски революци хиннилга В. И. Ленина Швейцаре волаш хайна хилар. ДIахо событеш мишта леларгья, ше дакъа а ца доацаш, гаьнара хьежалургволаш вацар из. ТIаккха мишта кхетаргва ший мехках, укхаза революционни къовсама юкъе ваха? Бокъо еннаяр Германе территоре тIа гIолла Россе ваха. Наькъа арабовла лаьрхIар 27 марта. Граница тIа уллача Готтмадингене экстерриториальни хила бокъо а йолаш хиннача немецки вагона тIа хайнар. Цун кхьалаьар тIа пломба оттайир. Киллаяр ... Цуьна эггара юхехьа хинна купе немецкий эпсараша дIалаьцар — германски командоване уполномоченнеша. Иййа тIа гIолла кIир а хьекха даькха жIана дар — российски революционераштей германски эпсараштеи юкъера доазув.

29 марта Берлине кхаьчар поезд. Сахьилаца цига а лаьтта, шоллагIча дийнахьа йолаелар, хIаьта 1917 шера 30 марта (12 апреле) Засниче ера. Вогона чура трапа тIа гIолла пассажираш «Дроттнинг Виктория» яхача шведски мовхьаш кхухьача бурама тIа баьлар, цо гобаьнкха йоахнаш минаш а йолаш болча фордах а баьха Треллеборг яхача шведски городоне дIабигар.

...Ер ма дий аьнна бIарг тIехотта хIама доацача Засница вокзала хьалхашкарча майда тIа цу сахьате теркалью кIеззига юстаро латта къаьна — бIаьшере йолаеннача хана лийнараш из санна ираш хиннай — машинкаьаа вагон. Цу чу я моттигера В. И. Ленина музей. ХIаьта вагон ше 1917 шера март бетта революцини пролетариата баьчча тIа а вагIаш Германена юкъе гIолла чакхъяьнначун копи да.

Укхаза дилла а дукха нах хул баьхке: школьникаш, гонахьа ядача ГДР округашкара туристаш, доазол дехьара хьаший. Уж тIеувз цу моттига Германе гIолла чакхъяьннача Ленин тIаваьгIача поезда маршрута карта довза, В. И. Ленин чукинна кхоалагIча класса купе то, Москверча В. И. Ленина Центральни музее засниции музейна денна Ленина факсимильни документаши рукописаши еша торо хиларо.

Засницера музей хьайийллай Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дузаш латташ. Вагона-музея экспозици бокъонца кийча хургья В. И. Ленин ваь 110 шу дуза ди тIаккхоачаш.

М. КУВЕЕВ,
АПН соб. корр.
Берлин.

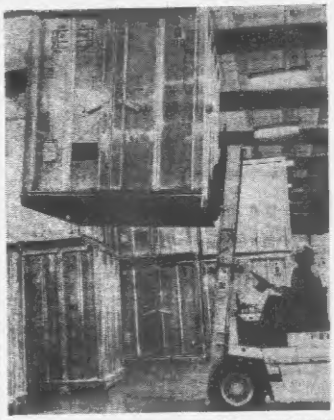

Контейнераш хьаеш листовой материал пайдаме хургйолча тайпара дIа а йохийташ Лейпцигерча предприяте укх шера лаьрхIад дукхагIа продукци арахецеи дIадода аллоший кIезигдеи.

Мовхьаш транспортеда «дото бесарча яьшакашка» дIа-юха ихахьийтара прогрессивни способ шерра яьржай Германски Демократически Республике.

СУРТА ТIА: предприяте кийчача продукце шехе.

АДН—ТАСС сурт.

ИСТОРИЧЕСКИ ДЕКХАР

КАБУЛ (ТАСС спец. корр.). Бокъонца халкъо хьинаре хьалхоацаш я ДРА кердача кулгалхоша оттаяь априльски революце лоархIамегIа дола декхараш кхоачашдара, деррига халкъа кхотадара, цхьоагIо чIоагIъяра, парте лоархIам лакхбара, революционни порядоки законности юхаметтIаоттаяр тIаерзаяь йола шерра программа. — иштта я эггара хьалхара эггара лоархIамегIа йола а Афганистан дегIайоалаяра хIанзарча этапа белгалонаш, аьнпад ТАСС корреспондентаца къамаьл деш ДРА Революционни совета председатела заместитела, мехка премьер-министра заместитела Султан-Али Кештманда.

ХIанз кийчъеш я бокъонца йола демократически конституци. Халкъа политически Iаьдала гIулакхаш кхоачашде лерхI дерригкъамийн моттигерчен Советашка гIолла. Джирге (юкъарча собране) хоржамаш дергда цхьатаррарча бокъоний ларда тIа къайлагIа кхаж а тоссаш. Политически бахьан долаш лийца чубеххкараш массане юкъара амнисти яра къакъехьара декрет тIаийцаш из бахьан долаш алкха Кабуле а кхь эзар совгIа вола саг набахтенашкара мукъавалийтав, царна юкъе дукха ба бокъонца бола патриоташ, цу даькъе Афганистана Халкъа-демократически парте членаш а болаш.

Нагахьа санна Афганистана социально-экономически перспективех аьлча, дIахо дувц Султан Али Кештманда, белгалданкха доагIа мохк дегIабоалабара пхе шера плана юкъе дихьа керттера дараш белгалдаьдар апрельски революци хиначул тIехьагIарча хьалхарча беттанаш. ХIанз цу плана доагIаш доля хувцамаш юкъе дихьачул тIехьагIа из кхоачашье йолаергья. «Хьабе болх боацарашта — болх лел», «Лаьтта — ахархоштаI», «Депанза хилар — революце моастагIа!» — иштта да тха халкъ кхоачашде гIертача керттерча социально-экономически хувцамий чулоацам белгалбеш дола лозунгаш.

ДРА кердача правительства дIанхайкадаьд революционни Афганистан активни позитивни принципаш тIа латтача машара принципиальни политика наькъагIа гIоргья, аьнна. Бакъда тхо машар безаш хилар цхьане а кхотаде дагIац тхо мела долаш санна. Афганистан чIоагIа дукхьал отта кийча я империализма, колониализма, реанце низаша леладеча моллагIча гIулакхашта.

Ю. КОРНИЛОВ,
Р. МУСИН.

ШЕРЛУ ТРАНСПОРТА НАЬКЪАШ

Шиъ бIаь километр гаргга дIоехал а долаш, хьалхара автострада йилла Корейски Халкъа-Демократически Республике. Цо вIашагIтехай Пхеньяни Вонсани Никъ буллаш чIоагIа хала дар — автострада лоамашка гIолла чакхъйоал, дукха тунелаш яха езаш хилар. ХIанз мехка «малхбоалехье - малхбузехье» дукха транспортни артереш хьаяъеш латт.

КНДР-е транспорта болх тоабара дукха терко тIалоаттаю. Къахьегама парте тIахьехама жоп а луш, машинаькъий станцей а депой а коллективаша хьинаре дакъа лоац мовхьаш дукхагIа дIаса кхахьара яьржача яхье.

Мовхьаш дIа-са кхахьара боарам айбу кертерча машинаькъий магистралешта электрификаци еш хиларо, цул совгIа, контейнерни а мовхьаш дIа-са кхахьара хIанзара методаш а юкъе кхувларо. 1984 шу чакхдалалехьа электрификаци ергья 1600 километр машинаькъашта. ХIанзалца электрификаци яьраш а дIалаьрхIача ерригача болата магистралех уж 87 процент хул.

(АПН).

ГОЛЛАНДИ. Дукха заараш болча наха дакъа а лоацаш хилар Утрехте хинна Малхбузен Европа мехкашка керда американски ракеташ дIанийсъяра хьакъехьарча планашта духьала манифестаци (сурта тIа).

Тайп-тайпарча политически партейн демократически организацейн 10 эзар совгIа болча викалаша дIакхайкадаьд Пентагони НАТО-и шоай керда ядерни ракеташ тa йола стартови площадка малхбузеневропейски мехках е гIертара планашта шоаш духьала хилар.

ТАСС фотохроника.

Керла стихаш

АХИЛЬГОВ Мажмал.

* * *

Хоза деций нана-латта,
Ха яхарах къа ца луш,
Цун бӀаргашка дӀа ца
хада
Керла, керла хозал гуш?
Ха цун геттар йоккхалле
«Къоано» из дош цунга
тац
Цун керта тӀа йис кхие а
Из-м хӀаьта а къалуш дац.
Къона да из масса хана,
Со цун бӀаргех дани хьаг.
Нана-латта къона
лоаттош,
Къалур ва-кха вина саг.

Шерашка

Шераш, совца, совца,
Совца, сабарде.
Оаша са наьна корта
Лоа ма кӀай ма бе.
Оаша цун бӀаргий хозал,
Денна йоа ма е.
Цун из хоза белам
ЮкътӀар боа ма бе.
Совца шераш, совца,
ШортагӀ дӀагӀо.
Наьна керта тӀера
КӀай из лоа дӀахьо.
Шераш совца, совца,
ЗӀамига сабарде.
Сий дола наьна корта,
Данна кӀай ма бе.
Совцац шераш, совцаш,
Еш сона эгӀазло.
Наьна керта тӀа дукхагӀа
Хьерцаш кӀай из лоа.
Шераш, шуца къийсеча
Бапо пайда бий?
Лохаргда аз доьчар
Тхьайса ватта хий.
Хила дӀатӀаккхавчача
Езац уйла е.
Дехаргда аз цунга
Нана къона е.

КОДЗОЕВ ТИМУР

«ГӀАРАГӀУРАЙ ЦӀОЗ»

Са барол кӀайча Казахстана
Арешца
Айхха дӀаийнад,
Сийна баьцаш мо.
ЗӀамигача юрташка,
Кадойча баьрешца,
Мийннад цо байга тӀа
Денала фо.
Цига хаьад сона
Бертий меца увгӀар,
Бус, дарзашца, юрта гӀалле
Цар чоабол еш.
Цига аккхсакхала
Иллешка ладугӀаш,
Сона вайзав турпал
Козы-Корпеш.
Лоамен дӀейхе иллеш
Даьхад сона нанас,
Арен иллеш даьхад
Аккхсакхало.
Са иллеш хегӀ тӀехад,
Ва тамашне ана,
Цу ашарий
ГӀарагӀурай цӀозо.
Са барол кӀайча Казахстана
Арешца
Айхха дӀаийнад,
Сийна баьцаш мо.
Байканур тӀар гӀеттача,
Сиглен кемо санна,
Цар тӀар борол кийцад
Са ашаро.

СУРТ

БӀаьсти. Бийса.
Дайга фо.
Беша картах,
Корта чубаьккха,
Сомашка хьежа
КӀаьнкилг мо,
Моржаш дӀай-тьай
Теттача санна,
Тхьайса юрт эуе
Седкъилго.

Пятилетна дилагӀча шера план кхоачаш а яь, бӀубенна дӀадоладаьд ер шу Грозненски дулха комбината коллективо. Уж къахьегама толамаш хьанхолларааш болхлой култаш да. Комбинате дика йоваш я коммунистически къахьегама ударник Гречкина Евдокия. Из я доахан доадеш. Цхьаькха смена дӀанхийтац цо ший смении нормаш 130 процент кхоачаш ца еш.

— Евдокияс ший опыт. дикагӀйола балха методаш дог раьза долаш дӀайовзийт къонабараштa, цудухьа цеха берригача болхлошa чӀоагӀа лоархӀаш сий деш я из.— йоах цеха начальника Таймасханов Салмана.

Балха тӀа башха-дика толамаш дахарах дукха совгӀаташ тийнад Е. Гречкинана. Царех я «Социалистически яхьа отличник» яха сийлен знак. Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота, кхыдола совгӀаташ.

СУРТА ТӀА: Е. Гречкина.

Х. МУКАЕВА

текстеи дилла сурти.

Вай вахара хьисап

ДИКА ДЕЗАЛ — ДАЬИ НАЬНЕИ ИРАЗ

Коа мӀаьлий Іаьхар. Сихха араяьнна цӀен нана. ТӀуре Лиза, цецъяьнначa йиcар; наӀарга латтар, товш йола лейтенанта форма тӀа а юхаш, цун воӀ Мухьмад.

— Со цӀавоагӀаргва мотташ-м ядар хьо, нани! ЖӀале а чувитац со-м. Вовзац,— велакъежар из. КӀелига са чуденачa гӀолла нанас воӀ мархӀа веллар.

— ЦӀа ккхьчар-кх хьо! Дукха ха-м я хьо бӀарга ца гу! ХӀаьта хьа да, йижарий мел гӀадгӀоргба!..

Дукха ха яьннацар уж цӀагӀа чубаьнна, гаргара а бовза а нах аккарцига аха болалуча хана. Доланов балхача кагийча а боккхийча а нaхa лоархӀаш а сий деш ба Цечоев Ислама Султана дезал. ХӀанз а, Мухьмад цӀавенав аьнна хеза, цо дувцачунга ладувгӀа баьхкаб уж. Баьгда, цо-м кӀезига дувцар шийх лаьца, дукхагӀа хеттар юртахой мишта бах, царта фу хьал да.

1973 шера шоай юртара юкъера школа йиcте а яьккха аттестат хьаийцар Мухьмада. Цу шера деша вахар из лакхерча тӀема ракетнозенитни командни училище.

Нанна бӀарахьежа яла а магацар ший воӀа. ЦӀагӀа хьачулийлха йижарий — Мапинаа Жаннаа — цун фоартах Іоохкабелар.

Цул тӀехьагӀа хьачувера да, балхара чуера Аминат. Юха а хаттараш дора.

Цу дийнахьа тхьамаш доахкаш санна айенна лелар нана. Саррахьа кхетадир цо ше мел кӀаьдъеннай. Тхьовсаш цунна дага латтар кхоана таргара нах беха безилга. «Амашага телеграмма яхьийта еза. Малика а йоалаеш хьайола ала деза цунга — Мухьмад гӀадгӀоргва. Бакъахьа вар Ахьмади Абу-Мухьмади цӀагӀа валаре»...

Мухьмад шоллагӀча дийнахьа Іурре а хьалгӀеттар, эскаре Іомаяь оамал яр из. Іоа гӀолла Іо а хьал а воавелар из. Дерргa а довзаш, дукха дезаш дар. Дагаухар ше бер хиина шераш. Хьалха ше школе вахар, цена Іомавеннaчуя тӀехьагӀа летчикаш бувцаш дола книжкаш библиотекеря ше кхаьар. ХӀанз а дицденнадац Умаров Махьмада Адама тӀема гӀулахх дика Іомадарах ше урокаш тӀа хеставаь. Дагадехар юртах Іаьца дас дийцар. Цо дувцар ший дас — Махьмада — дийцар. Дувцилга а доацаш къе бахар хьалха юртара нах. Геттара зӀамига яр цар доалахьа хиина лаьтта чӀегилгаш. БӀарг дӀа ца кховчаш шера а дӀаьха а цар помещикий Мазаева, Угрюмова, Палиненко, Некрасова дӀалийца лаьтташ. Къамаргаш лаьца тоӀабаьбар цар юрта баха къе нах. Дукха халонаш тӀатийсай царна: йоккха налогаш боахар, цхьаккха бокъо йоацаш гӀод деттар, нахах Іехь-бетa хетaш дацар пачтахьа Іаьдал.

Дагадехар каст-каста школе ухаш хиннача комсомола ветерана Е. Е. Энгиноева дийцар а. Советий Іаьдал оттадара лоаттабаь къовсам, керда вахар юрта мишта дера дувцар цо. Дувцар, Доланова. СоагӀанча, Инаркъе хий чу мишта диллар, хьажкӀа гали Іахьа Наьсаре аха безаргбоацаш хьайра йиллaрах, бандитизмаца хала тӀом лоаттабеш хьалхара коллективни боахамаш — ТОЗаш — мишта Іодехкар.

Воккхача сага йовзар электричество, радио, телефон йоацаш хинна Доланова, дагадоагӀар уккхаза бийдача киршнаш даь хинна лоха цӀеноa. ХӀаьта цу хана юрта дешен яздеи хоаш вола саг лаха хала дар.

Мухьмад улла тӀа араваьлар. Беркати ирази денад баха Советий Іаьдало. Еттача кирпичах хьал а детта. тховнашта шифер, аьшк тӀатеха накха цӀеноа латтар улица йоаххала мугӀарагӀа хьалъэтта. Тховнаш тӀа — телевизионни антеннай бӀарчa хьу. Юрта юкъера школа, библиотека, аптека, фельдшерски пункт, кафе, тикаш я.

— Селла Ӏура хӀана гӀеттав, хьо? — аьнна уйлах ваьккхар из нанас.

— Іомавеннав со иштта Іурра гӀетта. Аз, нани, цхьа кхеь бакхха хьога. Ахьмадага яздьдар аз цӀавода со, аьнна, Из а укх денош отпуске цӀаккхача везаш ва.

Мухьмада дийцар бакъдеш дукха ха ялалехьа Ахьмад а цӀаккхаьчар. Грознера Амаш а ера ший йиӀиг а йоалаеш. Дукха ха ялалехьа, Абу-Мухьмадагара дӀайиккхача, вож берригa а дезал гулбелар истола гонахьа. Абу-Мухьмад Орехово-Зуевски пединститута филологически отделене дешаш вар. ВоккхагӀа волча Мухьмада — лейтенанта юкхе вагӀар Ахьмад, училища а яьккха шоллагӀча шера гӀулакх деш волча цун воккхагӀа волча лейтенанта погонаш я.

Даси нанаси докхал яу шоай берех. Уж иштта хиларга са тийсад цар. ХӀаьта цар дог даьхар кхоачаш а хилар. Амаш — акушерка, Мухьмади Ахьмади — апсараш, Аминат — Грозненски кооперативни техникума заочни отделене студентка а йолаш гороно бухгалтер, Абу-Мухьмадах педагог хургва. хӀаьта Жаннен Мадинан хӀанз а школе дешаш ба.

— Мухьмад бера хана дена тӀемахоех лаьца книжкаш дешаш вар, — дагалуац дукхача хана дена Моздокски района цхьан колхозе болх беш волча цун дас Султана. — Сайца аз из городе вигача, цигача кӀирвенна бӀарахьежаш худар бӀухоштa. ВоккхагӀчунгара «лазар» дӀадаьнна зӀамагӀа вола Ахьмад а тӀема училище деша вахар.

Сихха дӀадахар дешара шераш. Шаккхе воша шоайла къаьстар. ЦаӀ къилбаседе вахар, вож — малхбоалехьа. Шаккхе а лейтенант а волаш училищера арабаьлар, баьда, зӀамагӀчох — Ахьмадах — ши шу далалехьа воккхагӀвола лейтенант хул. Цо гӀулакх деча тӀема даьеъа кулгалхошкара даьнеи нанен бархал яхаш письмош ух. Из Ислама Султанаи ТӀурий Лизанеи боккха кхаъ а ба...

ХӀанз каст-каста письмош ух даьген наьнаген. Шоаех лаьца къонгаша дукха па дувце а царга хьеж уж. Письмош тӀа къонгаша хетт юрта фу хувцаденнад, керда фу да.

З. СОЛТУКИЕВА,

тха штате йоаца корр.

Хьехархой семинар

Укх деношка № 2 йолча школе-интернате хилар республика интернатий хьехархойи воспитателийи семинар. Из хетаяь яр карарча шера школашка - интернаташка чакхйоахаргйолча мероприятей тематика къоастаяра.

Укх шера вай мехко а дерригача дунея прогрессивни адамлено а дездергда В. И. Ленин ваь 110 шу дизар, фашистски Германи хӀалаваь 35 шу дизар. Цудухьа педагогоша къаьстта теркам тӀабахийта дийцар уж цӀейш дездара школашка чакхдоахаргдола гӀулакхаш. Иштта семинаре дийцар Сийлахь-боккхача Дай-мехка тӀема шерашка шоашкара майрал а денал а гайтача пионераштa - турпалашта хетадь утренникаш чакхдахара методиках, дешархошта коммунистически кхетам балара болха кхыдолча лоархӀамеча дешаех.

Дакъа лаьцача хьехархоштен воспитателаштен дика пайдана йолаш чакхъяьлар из семинар.

К. МАРЗИЕВ,

тха штате воаца корр.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ПИОНЕРАШ КИЙЧО ЕШ БА

Укх дешара шера хьалхарча деношка денз района школашка дӀаделаделар В. И. Ленин ваь 110 шу дизара кийчо елга. Ерригача школашка оттаьй кхетам балара балха эффективность лакхъеш йола баьчча юбилейна пакъдахара планаш. Района школашкара пионераш дешархойи хьинаре кхоачашъеш ба «Са Даьхе — СССР» яхача Ерригсоюзан пионерски экспедице штаба В. И. Ленина вахарах а гӀулакхех а йола материалаш гулъяра хьакъехьера заданеш.

Духхьал ГалашкарЧa цхьан школа дешархоша беча балхо хьаьхох, мел чӀоагӀа хьаьнт долеш а цу гӀулакха бехктохкам кхетабеш а кхоачашъю дешархоша уж заданеш. Цу юртарча № 2 йолча юкъерча школа дешархоша шоаш хьадаьд Ленински цӀа. Дӑ тӀехьа кердача экспонаташца, материалашца дӀаьхегӀа хул из. Ленински цӀен совета председатель Хашиева Фатима, совета членаш — Бекова Мадина, Арапханова Лейла, Костоева Марем, кхыбараш шоай балха ма хула дукхагӀа дешархой юкъеувзаш, цу Салхаца бола цар безам сомаха гӀерташ ба. Дешархошта дика гӀоновкъостал деш я йоаккхагӀйола пионервожати Эспиева Марем.

Школе хулаш мел дола торжественни гӀулакхаш — октябряташ пионерий мугӀарашка дӀаэцар, комсомольски билеташ хьадалар. тӀемен къахьегамен ветеранашца дола кӀашагӀкхетараш — уж дерригаш а Ленински цӀагӀа чакхдоах.

Сийлахь-воккхача баьчча юбилейна кийчо яра дукха йоакхо ю Орджоникидзевски № 2 йолча школа 8-ча класса дешархо Алиева Аьсет керте хаттача «Данко» яхача районни пионерски штабо. ХӀанз района пионераш дакъа лоацаш ба «Ленина цӀи — Нохч-ГӀалгӀайчен карта тӀа» яха операци чакхйоаккхача. Шоай ерригa уйлаш а гӀулакхаш а В. И. Ленин ваь 110 шу дизара даха ма доагӀа пакъьдахара тӀаерзаяьй цар.

М. ПУГОЕВА,

Сунженски района пионерий ЦӀен методист.

«СИБСЕЛЬМАША» ІАН БЕШ

«Сибсельмаш» яхача новосибирски заводе хьаеш к йоккха Іан беш. ДӀаяхачэ гурахьье а хьае йолайир питомник дӀайогӀа баннанаш, пальмай, кипарисаш, тув таьнаш а ена.

Беш дӀайогӀара лаьтта кийчдеш ба предприятешка таьнаш йогӀара служба балхахой. Уж ба теплицашка баьцадараш эзаш кхедераш, заводо территоре тӀеи цунна гонахьарча улицаш тӀеи таьнаш кӀоаргаш дӀайогӀараш.

— Тхона дилла новкъостал ду СССР Іилмай Академе Сибирски отделене Ботаническа беша Іилмай балхахошa, — йоах предприяте баьццарча служба начальника Нелли Коломыльцевас. — Іилмахоша шоай рекомендацеш тел. тхона консультацеш ю. производствени гонахьено тропически субтропически флора викалашта еш йола влияни тохк.

Поккхача Іан бешал совгӀа ерригача цехашка хӀана яц аьнна хьае лаьрхӀад баьццара уголокаш. Цаьех цаӀ хӀанзлехьа хьаьй сборочни цехе. Обеда перерыв хиначa хана экзотически баьцовгӀашта юкъе галаӀа йиш я. Гаьнаш егӀачул тӀехьагӀа лаьгӀдениад цехера гӀартата, цӀенагӀа а боарамгӀаьдагӀа а да фо.

— Хаш сона-м, — йоах завода кертерча архитектора Васили Лимуха. — йиш йий-теш тха баьццарча уголокий гӀонца хулаш йола эффект процентий совий хьосане лархӀа. Вешта цаӀ-м да са ала йиш йолаш цар нaха дикача амоцей - хардг. Цхьа бахьан доацаш дац цехе оаселенеи яра сибирски а йоацаш, тропически субтропически бӀаьцовгӀаш хержар а. Укхазара нах баланза долча шоай сурташа дизаа а СибергӀа долаш долча хьалашта йола контраст шоаш хилaргӀа цар чӀоагӀа эмоциональни воздействи ю нaха сихагӀа дӀадовзах кӀеьдвалар.

Цехашка баьццара уголокаш кийтьяря Іан беш хьаяра мара кхы йоацар — из «Сибсельмаша» болхлойи гӀулакххойи къахьегарен салаӀарен хьалаш тоадара тӀаерзаьь йола мероприятеш. Цар долаагӀа я Новосибирскана гаьна йоаддаш улла салаӀара тӀа боза. Хоза кийчдаь цӀеноa хул балхах мукъача деношка болхлошна хьежаш латташ Новосибирски водохранилищана юхе. Дуккханеиз укхаза салоӀ отпускагӀа болаш а. СалоӀача базашца я библиотекаш, биллиардеш, спортивни майдаш. КӀаьш бола завода болхлойн гӀулакххойи шерра-шера хул гаӀоӀача шӀеношкен санаторешкен салоӀаш а дарба дайташ а, дукхабараш туристически путевках бахе мехка гӀолла е доазал дехьа хул.

Олег КОСТМАН,

АПН корреспондент.

Юрта йисте.

Х. МУКАЕВА фотоэтюд.

Хь. ОСМИЕВ

ЛАЗАР ДАР ИЗ

(БЕЛАМЕ ДУВЦАР)

Наьна аьший ший саг йоагӀача а хиина, мӀ-мийнигьокара тӀабаьккха гаргарча нахаца тоза сакъердаш ди-байса а даьккха, шакха сапаргӀаха а даьнна цӀавера со цу дийнахьа. Цхьабакъда, цӀа а кхаьча, сай цӀен маӀарсанагӀа хоадедаьнаьб а боакха болам баьнар сона: вӀоe цe вазар вита санна, «бухь чу а баха», корах араьхьежаш мӀар са ceсар.

— Хьона фу даьд, дукхахарг? Ма чӀоагӀа бос баьаб хьа! Цамогаш хиннай хьо? — дӀагонахьа хьайзар со. Цо бага хьал а гӀоттаьнзар. — Иист хӀана хилец хьо! Лор йоалае гӀо со? Фу лаз хьа?

— ХӀама лазац. Йоалае аьзц вор, — аьвар цо, ца тохача хана говро санна, согохьа корта а тесса.

— Пакьха со-м кхетац Іа леладечох.

— Хоз сона-м. Хьо-м цӀаккха а хиннавац согара бала кхетабеш. Со къамарга са хьалкхьача сагота хьувз... Хьона цунах дава кхелла хӀама хьац. ЦӀен да дика кегар да из-м!... —Сона чӀоагӀа езлуш дар цун къемаьл.

— Айя, фуд из? Фу даьд цигаӀ Со кхетаве мегаргвецйй цунах?

— Цкъа мукъагӀа сацийта мегаргьяц-теш из цар дегах Іетта юа?

— ВоллахӀи соцеергва хьога хьаштдоацар дувцар-м, хьажа юкъе зорхӀ муӀ вгӀаш из вале а-м! Иштa-м даьра зеӀ хьона со. Пате Поймарзе-м. Хьадувцая, малаш бе хьа уж Іа «цар» хараш?

— Ераш ба-кх, хьа поаллахой, — дегазо бет дӀелостайр ца Гоармоваар бахача восӀераьхьа.

— Уж соцабе хана дац. Фу даьд цар?

— Вишеннав хьо! «ЖизигӀ Лазарий хьона!?» — яьаш, со хьогае йоаллаш мо, бӀаьстен юхтье дерригa коа а дӀалоацаш цо хьехтийса хинна кӀудасаш дагадаьаций хьона?

— Айя...

— Іа фу деpгдий, дитал сона из хьай сайна, кхы са дог а ца эттӀадеш. «Ловча туесайде цар, хьона сенне моакъа де уж», ала воалла хургва хьо.

— Воал-те.

— Хоз сона-м. Хьай мо мера, са нахаца яь яц мотт хьона? Из а кӀориг долаш, пархзе дог доахдеш де хьона хӀанз цар деьр.

— Фуд из!

— Заводера йоагӀача бесса цӀена «Жигули» йоалаьйий мийв.

— Ловча йоалойойла цар. Дика я-кх йоалаьяле.

— Ва са даьла, маца кхетаргва хьо! — мухь а баьнна йийлар из, жагӀа санна, эн тӀадамос Іохьийнхар бӀаргех.

Цуьна кхы бӀарахьежа ца е мега. сай дагахье «маьржа яӀ-кх, ма хала лазар да-кх из хьох хьаьрчар? Маца, миче, фу баьхьан долаш хьаьрчар-теш хьох из?» — аьнна араваьлар со.

«ХьагӀ» яхаш дар из лазар. Иштта хьаденначул тӀехьагӀа этта дарба ца хулаш лазар дар.

ТЕЛЕВИДЕНИ

12 январь

1 программа

8.00 — «Ха».
8.40 — ӀуйранаРа гимнастика.
9.05 — «Говза, кулгаш».
9.35 — «Дийлла книжка». Телевизионни дукхасерийни художественни фильм. Хьалхара фильм. ПиьлагӀеи пхелагӀеи сереш.
11.45 — «Шоана, дай-ноаной!».
12.15 — «Спортлото» тираж.
12.30 — Советаши вахари. «Харжархой хьашташ — депутатий кертера декхар».
13.00 — «Музыкальни абонемент». Р. Шуманa вокальни кхоллам.
13.45 — «Из шоана мег». Изобретателий конкурс.
14.30 — Кердадараш.
14.45 — «Тха адрес — Советски Союз».
15.45 — «Шун дехарца эӀашагӀкхетар». Телехьажархой письмошта жоп луш ва политически обозреватель В. П. Бекетов.
16.30 — «Хьайбай дунен тӀа».
17.30 — «Скрипични миниатюраш». Фильм-концерт.
17.45 — «Маьхарлон — поклонникаши».
18.15 — «Правда» газета политически обозревателa Ю. А. Жукова дунен халкъашта юкъерча темах йола беседа.
19.00 — Ког-соалозаш хахкарах Дунен халкъашта юкъера чемпионат. Кхалнах. 1500 м. Норвегера передача.
19.30 — «Голубой огонек». Кердача шера эстрадни программа (II наькъара программе кердаккхар).
21.00 — «Ха».
21.35 — «Голубой огонек» дӀахоахьар. Чакхдаьча — кердадараш.

II программа

9.00 — Документальни фильмай программа.
10.00 — «Верасы» яхача вокально-инструментальни ансамбла концерт.
10.20 — «Шахматни школа».
10.50 — «Эрсий мотт».
11.20 — Бирмий халкъа халхара ансамбла концерт.
11.50 — Волейболах йола СССР чемпионат. Кхалнах. ЦСКА — «Динамо» (Москва). «Дружба» яхача спортивни залера передача.
12.20 — «Ленинградера соловушкаш».
13.05 — «Іаьнан вахар». Фильм-концерт.
13.35 — «Поэзи» яха альманах.
15.00 — «Нийсархо». Республика кагирхой ленински юбилейни вахте (нохчий меттала).
15.30 — «Шун хакатий дехарца». Концерт.
16.10 — Фильм.
16.15 — «Къонал» яха студи.
16.45 — Н. Долинина. «Тайп-тайпара нах». Телевизионни дукхасерийни спектакль. 3-гӀа корта. «Ирина Лескова».
18.00 — Ког - соалозаш хахкара спорта Дунен халкъашта юкъера чемпионат. Кхалнах. 500 м. Норвегера передача.
18.55 — Балета артистай концерт.
19.00 — «Вахаре йола путевка». Телевизионни документальни фильм. «Хьалха хье».
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!»
20.15 — Волейболах йола СССР чемпионат. МаӀанах. «Радиотехника» (Рига) — «Автомобилист» (Ленинград). Одессера передача.
20.45 — «Салтий дагабохарах». Телевизионни документальни фильм.
21.00 — Органистий Лейпциге хиннача дунен халкъашта юкъера конкурса дипломанта О. Янченко концерт.
21.40 — «ЦӀий хоалаш бола кхера». Художественни фильм.

13 январь

1 программа

8.00 — «Ха».
8.40 — «Зарядке дӀаотта!»
9.05 — Н. Римски-Корсаковa произведенеш дӀалохх Центральни телевиденен Ерригсоюзни радион симфоническа оркестро.
9.30 — «Будильник».
10.00 — «Советски Союза гӀулакх деш ва!»
11.00 — «УпахцӀено». Іална - популярни программа.
11.45 — Ӏуйранара почта яха музыкальни программа.
12.15 — «Деррига ха безам ба». Киножурнал.
12.30 — «Колхозни вахар дилла 50 шу дизаргаӀ» «Юртара сахьат».
13.30 — «Музыкальни киоск».
14.00 — «Вечный зов» яха телевизионни дукхасерийни художественни фильм. ШоллагӀа сери. «Сахьаделла».
15.10 — «Вахаре йола путевка» яхача телевизионни документальни фильма премьера.
15.55 — Мультипликационни фильмий программа.
16.15 — «Кинопаькъбара клуб».
17.15 — «Шун хакатий дехарца». Музыкальни программа.
18.00 — «Дунен халкъашта юкъера панорама».
18.45 — «Эггара хьалха бос болча телевидени экрана тӀа. Художественни фильм. «ЦӀерача хип го» (США).
20.15 — СССР Доккхача театре дӀахьош йола СССР халкъа артистка. Социалистически Къахьегама турпала. Ленински Пачхьалкхеи премий лауреата Г. С. Улановай юбилейни сайре.
21.00 — «Ха».
21.35 — Г. С. Улановой юбилейни сайре дӀахоахьар. Чакхдаьча — П. И. Чайковски «Щелкунчик» яха балета СССР Пачхьалкхен академически театра спектакль. Чакхдаьча — кердадараш.

II программа

9.00 — Передачай программа.
10.00 — «АБВГДейка».
10.30 — «Кхераш боацаш иккъ бар».
11.00 — Центральни телевиденен Ерригсоюзни радион эрсий халкъа инструментий академически оркестра выступлени. Украински ССР заслуженни артист И. Пономаренко.
11.30 — «БӀаргагуш дар — теша хала дар».
12.30 — «Салъердаме моттхаш». Къонача вокалистий концерт».
13.30 — «Сата закони».
14.00 — «Цирка арене».
14.55 — Бурганаца хоккейх ловзарах йола СССР Чемпионат. «Динамо» (Алма-Ата) — «Зоркий» (Красногорск). Алма-Атара передача.
15.40 — СССР халкъа артиста Б. Штоколова концерт.
16.15 — «Шоана, дай-ноаной!».
16.45 — Н. Долинина. «Тайп-тайпара нах». Телевизионни дукхасерийни спектакль. БиълагӀа корта. («Федор Иваненко»).
18.00 — Ког-соалозаш хахкара йолча спорта Дунен халкъашта юкъера чемпионат. Кхалнах. 1000 м. — 3000 м. Норвегера передача.
19.00 — Телевизионни миниатюрай театр. «13 гӀанд».
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!»
20.15 — Волейболах йола СССР чемпионат. МаӀанах. «Автомобилист» (Ленинград) — ЦСКА. Одессера передача.
21.00 — «1905 шу эрсий а советский а художникий произведенешка».
21.40 — «Голубой карбункул» яха телевизионни художественни фильм.

РАДИО

12 январь

6.40 — «ХӀара Іаттагара йоаккха шура лох ца лаийтара». Корреспонденци (нохчий меттала).
6.55 — Муамаш.
7.15 — «Грозненский рабочий». «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.33 — «Сердало» газета обзор.
7.38 — Хоамаш.
8.25 — «Къонал» яха радиожурнал (эрсий меттала).
10.20 — «Йоахара моза» яха сатирически журнал (нохчий меттала).
11.00 — «Хьалха боалчорна». 10-ча пятилетка хьалхалаттачарна лархӀа концерт (эрсий меттала).
11.40 — «Литературни Нохч-ГӀалгӀайче». (гӀалгӀай меттала).
12.30 — «КӀоаргаленашна кхоачаш». Очерк (эрсий меттала).
16.00 — «Маькала Іуйре» яха радиожурнал (эрсий меттала).
18.25 — Нохч-ГӀалгӀай радио керда музыкальни записаш (нохчий меттала).

Сибарегӏара

ХЬУНХИМЕ ГИГАНТ

Усть-Илимске болх бе йоалаеннай хьу чакхъяьнкхара дунен тӀа эггара йоккхагӀа йолчарех цхьа комплекс. ХӀара денна вай мехка наӀ — шинь йоккха предприяте болх бе йоалалой а, е событи ший тайпара я: хьунхиме керда сибарегӀара гигант — Советски Союза территоре тӀи хьалъеш латта Экономически ВӀаш гӀо дара Совета объект.

Усть-Илимск уллача моттиге ткъо шу хьалха саг чакхвала йиш йоацаш тайга яр. хӀанз укхаза хьахиннай хоза город, тхьальяй мехка эггара йоккхагӀчарех цаӀ йола ГЭС.

Усть-Илимски хьунпромышленни комплекс лаьрхӀача проектни низалашка дӀанахьачa хӀара шера арадецаргда 500 эзар тонн хӀай наьхат миллион совгӀа херх хьекха яькa материалаш, генара даьтай эзменителаш, хьайбашта лакхаэффективни доакъар, кхыдол.

Болгаре, Венгре, ГДР, Польша, Румыне лу кертерча предприятега — целлюлози заводага дӀадодачох 40 процент. СибарегӀа хьаухийтача гӀишлон конструкцешта, машинашта, оборудованена меттел мехкашапартнераша лаьцача даькъага хьежжа 12 шера целлюлоза ийерьи.

СибарегӀарча хьу чакхйоахача отрасла генеральни схемана чуйоагӀа хӀанз болх беш хьалъеш латта, хьалъе лерхӀа 13 предприяте. Усть-Илимски комплекс, специалисташта хетачох, тӀеххьара дикагӀа мел дар чулаьца я. Дунен практике эггара хьалха кертера мел йола корпусаш цхьан тховна кӀал хургья.

Петр ЗУБКОВ,

АПН корреспондент.

Хоттам

Тахан республике гӀоллеи Грозненеи морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбузехьара секунде 0—5 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 0—5, Грозне 1—3 градус шелал йолаш хилен тарлу.

Кхоана ломмеи морхаш а йолаш, цхьайолча моттигашка лоа а делхаш, докх а доаллаш, ша билла а йолаш, малхбоалехьара секунде 3—7 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш хилен фегара температура бийсана 10—15, дийнахьа 4—9 градус шелал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ФЕ ХИЛА

Дешархой Іай каникулаш чакхъяьннай, хӀаьта цар итог еш ала мегаргда 3 бер лозадаь хилар. Цу гӀулакха дукхагӀа бехке ба наьъкагӀа лелара Правилашца юхзен на мероприятеш чакхъядара вӀалла а уйла еш боаца боккагӀбараш. Къаьстта а ала доагӀа из бераш деша дагӀача шолай кулгалхоех. Уж хатараш ца хила тарлора, нагахьа санна партийни, комсомольски, пионерски организацеша аьхки кхерамаш проблемана хетаяь сайреш, викториш, кинолекториш яьйдаре. Из даьдац, цудухьа иштта зулам а хиннад.

№ 14 йолча юкъерча школа 8 классера дешархо Салоев Андрей кердача шера хетабаь оттабаьча сакъерда ме а хиина ший доттагӀашца цӀавоагӀаш хиннав. Первомайски улицагӀа гӀолла шоаш Іоболхаш гаргта кхаьча йоагӀаш трамвай йоллашехьа а наькъах тӀехьаккха веннав. Из тӀехьаккхашехьа а. дехьа машинаш лелача наькъа тӀа ниийсвенна из легковой машин тӀанкхеташ а хинна юха нийкхача, трамвайна кӀалвахав. Трамвай лехкаш яьгӀача кхалсаго ший хур даьд кӀаьнка из тӀа ца кхетийтара, хӀаьта а вӀаштӀехьдаьннадац цун из. Шаккхе ког баьккха вола кӀаьнк больнице а вихьа, цига массехк ди давалехьа веннав.

Вийсанна гӀудалкхаца кхерамеча наькъа аравьяннав ГехтӀарча юкъерча школа 10-ча классера дешархо Аьбов Адам. НаьъкагӀа лелара бокъонаш яхкача тайпара гӀудалкха кийч ца а еш юртах ара а ваьнна водаш хиннав из. Цунна тӀехьа автобус а лаьлла водача водителa бӀаргаяйнац из автобус юха соцае йиш йоацача кхаьчача хана мара. Иштта автобус тӀанхийтта лозаваь дешархо больнице вихьав.

ХӀанз, никъ ша билла, кхераме, дика бӀарга ца гуш болча хана, кхераме ва машен сиха йелаяр. Из теркал ца а деш ший легковой автомобилаца Ведана района Ботлыханен Хоарачойнен юкъерча наьъкагӀа воагӀаш хинна М. Алиев яха вахав. Водитель из хатар хиннача метте цу сахьате веннав, цунна ваьгӀа вож виъ пассажир чӀоагӀа лоза а баь больнице бихьаб. ХӀаьта дийна бусаребай ховш а бац.

ДӀададача кӀиранагӀа (4 — 10 январе) республика наькъашка 24 авари хиннай. 1 саг ве а вувш, 11 саг чӀоагӀа лоза а веш.

НГӀАССР МВД ГАИ.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул. 92. Телефонаш: редактора — 9-24-08; редактора заместителa — 9-24-03; бехктохкама секретара — 9-24-00; отделий: партийни вахара — 9-24-04; промышленностен транспортен — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; письмой — 9-24-07; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92, Телефоны: редактора 9-24-08; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарей, ерей, шоаттей деношка

СФ02009. «Грозненский рабочий», издательства типографи, Маяковске, 92. Типографии издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 183.